Бүхы оро...

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ. БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 7 (17130) | 1986 оной январиин 9, четверг | ...эн 3 мүнгэн.

АРАДАЙ ЁhО ЗАНШАЛНУУД

Ямаршье нациин, үндэhэ яhатанай соёл болбосоролой, юун бэлигэйнь баялигуудай hалбаран хүгжэхэ ябадалда үе эрин гүн соohoo үг залгаламжалагдан бидэнэртэ ерэhэн, ...хаараа бодото арадай, түрүү хараа шэглэлтэй ёhо заншалнууд онсо, оорын hуури эзэлдэг, аша туhатай горитой ...лоо үзүүлдэг юм. Тиимэhээ иимэ ёhо заншалнуудые улам баяжуулха, хүгжөөхэ зорилгодо бодото анхарал хандуулха хэрэгтэй болоно гээшэ.

«СССР-эй арадуудай олон онсо, түрүү ёhо заншалнуудай, ...хим hайн туйлалтануудай үндэhөөр социалис удхатай, ...циональна түхэл маягаараа элдэб янзын, мүн интернационалис шанар шэнжэтэй совет арадай нэгэн адли соёл ...гжэхэ», — гээд партиин Программын шэнэ найруулгын ...оект соо онсоор заагдана. Иигээд харахада, мүноо ма... шэнжэлэн хаража байhан асуудал бүхы партиин анха... доро байhан гүрэн түрын удха шанартай асуудал мүн ...лоно гээшэл даа.

Ушар тиимэhээ энэ талаар юун хэгдэнэ хаб гээд харахада, анхармаар юумэн яhала бии. Үбэлые угталгын, үдэ...лгын, фольклорно дуу, хатарай hайндэрнүүд, Сурхарбаанууд, хүбүүдые сэрэгэй албанда үдэшэлгын, хүдэлмэри...дэй зэргэдэ залуу зоной жагсаалгын, тэдэнэй дүүрэн эр...тэн боложо, паспорт абалгын, шэнэ гэр бүлын мүндэлэл... баяр ёhололнууд, үйлсэнүүдэй hайндэрнүүд гэхэ мэтэ хэм...э ябуулганууд нютаг нютагта бэелүүлэгдэдэг болонхой. Тингэжэ эдэ ябуулганууд заншалта болон тогтонижожо, ...эргэлгэнь саг ошохо бури гуримшана, эмхидхэлынь улам ...жарна, оорын онсо удхатай боложо, нүлөөлхы шанарынь ...лэн дээшэлнэ. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай үшөө нэгэ ...со илгаань гэхэдэ, манай республика соо ажаhуудаг олон ...адуудай ёhо заншалнуудай нүлөөн ехэ байдаг.

...адна иигээд абаад харахада, гансал нэгэ хүндэ гү, али ...лэг зондол хабаатай мэтээр hанагдадаг үзэгдэлдэ үргэн ...итын удха шанар олгохо шадабари хэрэгтэй байдаг гээд ...рнэ. Үнэхөөрөөшье, дээрэ дурдагдагша hайндэрнүүд ...лон баяр ёhололнуудые абаад үзэбэл, олонхинь олонии...дэ хабаагүй мэтээр далаад жэлэй саана hанагдаха hэн. ...гөөр үзэгдэл бүхэнэй гүн соо байдаг ниитын шанарые ...рэ үргэжэ, ажалшадые, илангаяа залуушуулые коммунис

[illegible]

...заршам бэхижүүлхэдэ ёhо заншалнуудай ямар хэлбэри... байhаниинь горитой удха шанартай ха юм. Архигүй түрэ...уд, кафенууд, клубууд, түрэhэн үдэрөө тэмдэглэхэ ябуул...нууд болон бусад юумэн мүноо ехэ шухала удхатай. Тиимэ...эдэниие үнгэргэлгын шэнэ ёhонууд тон хэрэгтэй болоно. ...на хүн бүхэнэй ажабайдалда ушардаг баяртай үйлэнүүдтэ, ...бүүнэй түрэлгэ, алтан, мүнгэн түрэ, элдэб ойнуудые тэм...эглэлгэ болон бусад юумэндэ, тэдэниие үнгэргэлгэдэ урда...ихиhаа онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй байhан арсалтагүй. ...Дээрэ хэлсэгдэhэнhээ уламжалан, партийна, совет, проф...юзай, комсомолой, ажахын органуудай, ниитын бүхы эмхи...үдэй, бүлгэмүүдэй, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ...да табигдажа байhан зорилгонууд тодорон гарана. Ёhо ...ншалнуудые саашадань хүгжөөхэ, баяжуулха тон харюусал...тай уялгануудай урдань табигдажа байhаниинь арсалтагүй.

КПСС-эй XXVII съездые УГТУУЛАН

НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД ОЛГОГДОБО

Локомотив-вагон заhабарилгын заводой захиргаанай, парткомой, профкомой болон комсомолой комитедэй шиидхэбэреэр предприятиин бүлэг хүдэлмэришэдтэ үндэр нэрэ зэргэнүүд олгогдобо. Үнгэргэhэн жэлдэ заводой хүдэлмэрилэгшэдэй эрхимүүдтэ «Урэн гартай мастер», «Шанарай талаар отличник» гэhэн нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. Хэдэн жэлэй туршада тэмгэтэйгээр хүдэлжэ байhан дизельнэ цехэй слесарь П. А. Завацкий «Урэн гартай мастер» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Продукциин шанар hайжаруулха талаар үнгэргэгдэдэг хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаададаг слесарьнууд В. А. Галкин, Е. П. Федоров, М. П. Юсупов, В. П. Иванов, Б. В. Свобода, В. С. Бородков гэгшэд «Шанарай талаар отличник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

З. ШЕВЦОВА,
«Локомотив» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТУЙЛАhАНАА АРЬБАДХАНА

КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ шиидэhэн Үнэгэтэйн үрэ жэмэсэй заводой коллектив продукци худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие хэдэн мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ hэн. Туйлаhан амжалтаяа арьбадхахын тула эндэхи хүдэлмэришэд эдеэ хоолой продукци бүри элбэгээр үйлэдбэрилэн гаргаха, шанарыень hайжаруулха гэжэ эрмэлзэнэ. Предприятиин hурган хүмүүжүүлэгшэд Е. А. Раминская, О. А. Багидаева, Г. А. Курицына гэгшэд хүдэлжэ олоhон баян дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө дамжуулна.

Партиин съездые угтуулан, предприяти дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ консервын цехэй бригадир М. С. Мильгунова, багсалагша Л. И. Шурыгина, С. И. Спиридонова, бусад хүдэлмэришэд түрүүлнэ.

Иигэжэ ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр горитой хубитаяа оруулна.

Г. ДОРЖИЕВ.

ЭРШЭТЭЙ ШАНГААР

Зүүн Сибириин түмэр замай Селенгинскын ашалга-буулгалгын участогай коллектив түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь холо урид дүүргэжэ амжаа hэн. Тус участогай хүдэлмэришэд гол түлэб вагондо нүүрhэ ашаха, буулгаха хүдэлмэритэй юм. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада тэдэнэр 1,5 миллион тонно ашалга-буулгалгын хүдэлмэри хэhэн байха юм.

Участогай коллективэй туйлаhан амжалтада Илья Васильевич Пермяковой хүтэлбэрилдэг комплексно, бригадын гэшүүд горитой хубитаяа оруулсаа. Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ энэ түрүү бригадын гэшүүд илажа гараа hэн. Вагоной ашалга-буулгалгада байха сагые тэдэнэр нилээд доошолуулжа шадаа.

Мүнөө участогай коллектив партиин XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула эршэтэй шангаар ажаллажа байнхай.

М. ФЕДОРОВ.

ҮНЭН ЮУМЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ

— Совет хүнүүдэй зүгhөө үргэнөөр дэмжэлгэ Леонард Пелтиерые зоригжуулна, тэрээндэ шэнэ хүсэ шадал нэмээнэ,— гэжэ Хойто Америкын индеец хүнүүдэй эрхэнүүдэй, ажабайдалай аша туhын түлөө элитэ мэдээжэ тэмсэлшын hамган Стефани Отомн-Пелтиер январиин 7-до Москвада журналистнуудта мэдүүлбэ. Пелтиерые хамгаалгын американ комитедэй делегациин бүридэлдэ оруулагдажа, тэрэ СССР-тэ ерэhэн байгаа. Энэ делегаци Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедэй уряалаар ерээ.

США-гай үндэhэн хүнүүдэй зэлхэг зоригтой түлөөлэгшые, «Американ индеецүүдэй хүдэлөөнэй» хүтэлбэрилэгшэдэй нэгые сүлөөлхын түлөө эдэбхитэй ябуулга манай орон дотор үнгэргэгдэжэ байна. Худал хуурмаг хардалга гүрдэлгөөр тэрэ түрмэ шоронгуудта хаагдажа, арбаад жэл соо тамалагдажа байнхай. США-гай засагаархидай улаан шарайтай хүнүүдые хайра гамгүйгөөр, гутамшаг муухайгаар хашажа харшалжа, зобоожо байhан ушарынь совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэнэ.

Пелтиерэй «хэрэг» хадаа США-да хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулгын ёhотойл гэршэ жэшээ болоно гэжэ айлшамнай ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. Индеецүүд тушаа американ засагаархидай бэелүүлдэг бүхы политика колониализмын дарлан мүлжэлгын политика болоно. Пелтиер хадаа үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын политикада эсэргүүсэhэн манай арадай тэмсэлэй hүлдэ тэмдэг болоно. Үнэн зүб юумэн манай талада. Уласхоорондын дэмжэлгэ сэгнэшэгүй удха шанартай. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ США-да хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулжа байдаг ушарта дэлхэйн олониитын анхарал хандуулна. Пелтиер өөрөө зоригоо мохоогүй. Үнэн зүб юумэнэй илан мандажа, Пелтиерэй сүлөөлэгдэхэ байhанда найданабди.

(ТАСС).

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАhА

АЖАЛЫНЬ ЭМХИТЭЙ

Тарбагатайн районой «Авангард» колхозой hүн hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд олон сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоо холо урид дүүргэжэ амжаhан алдартай.

Эдэ жэлнүүдтэ ган гасуур боложо, ниитын малай тэжээлээр дутамаг байгаашье hаань, манай малшад эдэ ган габшаяа ажалай ашаар муу бэшэ дүнгүүдые туйлагдаа. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада хамта дээрээ 40 гаран мянган центнер сагаан эдеэн гүрэндэ худалдагдаа гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур 3.800 центнер hүн тушаагдаа юм. Энэ хэрэгтэ ажахымнай түрүү hаалишад коммунист Лидия Варфоломеевна Черных, Анна Ивановна Булдакова, Галина Дмитриевна Игумнова, Надежда Кирилловна Щербакова, бусад хубитаяа ехээр оруулжа шадаhан байна, — гэжэ колхозой парткомой секретарь Ю. И. Попов хөөрэнэ. — Эрхимүүдэймнай нэгэн Валентина Федоровна Архипкина Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ, 1984 — 1985 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэдэ амжалтануудые туйлажа, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа юм. Оронойнгоо үндэр шагналда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан суг хүдэлжэ ябаhан нүхэдынь Валентина Федоровнае халуунаар амаршалаа бэлэй.

Тингэжэ хөөрэлдэhөөр байтарнай, дунда зэргын бэетэй, урихан шарайтай эхэнэр орожо ерэбэ.

— Манай Барыкинай hүн hаалиин фермые даагша Тамара Федоровна Третьякова гээшэ, танилсагты. — гээд Юрий Игнатьевич hүүрхэ бодоно.

[illegible]

ехэ бэшэ юм, — гээд Тамара Федоровна хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Энэ 275 үнеэ харуулжагдадаг. hаалишан бүхэндэ хори гаран үнеэн даалгагдадаг. Манай коллективэй эхэнэрнүүд баян дүй дүршэлтэй болоhон зон.

Барыкино hууринай урдахана оршодог hүнэй фермэдэ дүтэлхэдэ, хойноhоо үлеэhэн hулахан hалхинда улаан тугай намилзаханиь холоhоо харагдана. Дүтэлжэ ерэхэдэ: «1985 оной декабрь hарын гурбадахи арбан хоногой дүнгөөр эрхимлэhэн Н. И. Емельяновагай, А. И. Булдаковагай, Н. К. Щербаковагай хүндэлэлдэ ажалай алдар Солын туг үргэгдэнхэй», — гээд уншанабди.

— hаалишадhай ажалдаа мэнэ ерэхэнь. Улаан буландамнай орожо нэгэ бага дулаасыт, — гээд Т. Ф. Третьякова урина.

Фермын улаан буланда дулаахан, hаалишадай социалис уялганууд, 198—1986 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлhэнэй түлөө фермын хүдэлмэрилэгшэдые моральна болон материальна талаарнь урмашуулгын гуримууд, ажалай үдэрэй журам, малай рацион, социалис мүрысөөндэ илагшадта зорюулагдажа шэмэглэгдэhэн дайшалхы, сахилгаан хуудаhанууд ханаарнь үлгөөтэй.

— Манай фермэ тиимэшье олон зон.

Фермын коллективэйхид малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэжэ байнхай. hүүлэй хахад hарын туршада hүн hаалинь үдэрэй 130 килограммаар нэмээ. Эндэ тэжээлэй цех hайнаар хүдэлгэгдэнэ. Механизаторнууд Н. А. Лаптев, А. А. Любовников, комсомол хүбүүн В. Грудинин гэгшэд даалгагдаhан ажалдаа оролдосо ехэтэйгээр хандадаг юм. Тэдэнэр үдэр бүри 8—10 тонно бурдууг бэлэдхэнэ, hолоомо ууралаар дэбтээнэ.

— Тэжээл бэлэдхэдэг нүхэднай найдамтай зон гээшэ, тэдэнэйл оролдолгын ашаар hүн hаалимнай дээшэлжэ байна,— гээд үнинэй hаалишан Н. К. Щербакова тэжээл бэлэдхэгшэдые магтана.

Үнгэрhэн жэлдэ барыкинайхид фермээрээ 2.000 гаран килограмм hүн hаагаа. hаалишанаар арбаад жэлэй туршада хүдэлжэ ябаhан комсомол басаган Надежда Емельянова даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 2.417 килограмм hүн hаажа, түрүү hуури эзэлээ юм.

— Эндэ залуушуул олон даа, фермэ дээрэмнай 8 гэшүүнhээ бүридэhэн комсомол-залуушуулай бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие hаалишан Татьяна Грудинина хүтэлбэрилдэг юм, — гэжэ Надежда хөөрөөгөө эхилнэ. — Бидэ ажалай журам нарийгаар сахиха, коллективэйнгээ дунда ойлгуулжамжаа хүдэлмэри hайнаар ябуулха, ажалаа шадамараар эмхидхэхэ асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдагбди. Гадна соёлой байшангай хүдэлмэридэшье хабаадалсахые оролдодогбди.

Фермын түрүү hаалишадай нэгэн А. И. Булдакова жэл бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ туйладагаараа суурхадаг. Тэрэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые үнгэрhэн жэлэй август hарада дүүргэhэн тухайгаа мэдээсээ hэн.

— Фермымнай үнинэй hаалишад А. И. Булдакова, Ф. С. Емельянова гэгшэд ёhотойл hурган хүмүүжүүлэгшэд гээшэ, — гэжэ Т. Ф. Третьякова хөөрэнэ. — Эдэ нүхэдөөл дахажа, бидэ булта малшан болоhон гээшэбди. Мүнөө үедэ тэдэнэр залуу басагад Т. Грудинина Г. Назимова хоёрто дүй дүршэлөө дамжуулна.

Үнгэрhэн жэлдэ ажахын малшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, илагшадай тоодо, тус фермын тугалшан КПСС-эй гэшүүн З. С. Федорова, мал адуулагшад В. И. Красиков, Н. А. Колкин гэгшэд оролсоhон байна.

— Колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд фермэдэмнай ходо ерэжэ байдаг, партиин документнүүдэй проектнүүдые шудалан үзэхэдэмнай туhалдаг, — гэжэ hаалишан Н. И. Емельянова хөөрэнэ. — Мүн бидэнэртэ hайнаар хүдэлхэ, амарха арга боломжо олгохо талааршье горитой юумэн хэгдэнэ. Нютагаймнай Соведэй hүүлшын сесси дээрэ үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой, элүүр энхын, худалдаа наймаанай талаар хангалгые hайжаруулха асуудал харагдаа hэн. Малшадта худалдагдаха, эдеэ хоолой зүйлнүүд, эд бараан магазинуудта тусгаарлан үлөөгдэhэн байдаг. Энэнь ехэл hайн гээшэ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон тус коллективэйхид 1985 оной дүрбэдэхи кварталай, мүн энэ жэлэй түрүүшын хахадта даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 1.900 килограмм hүн hааха социалис уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ- hаалишан Н. Емельянова, тугалшан З. Федорова.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ТҮГЭС БЭЛДЭНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхозой машинно-тракторна мастерскойнуудта заhабарилгын хүдэлмэри улам эршэмтэйгээр ябуулагдана. Дүршэлтэй механизатор Александр Петрович Сальниковай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд хүдөө ажахын машина, техникэ заhабарилха хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэhэндээ ажахынгаа бусад заhабарилагшадай дундаhаа онсо шалгарна. hүүлэй дүнгөөр эдэнэр 47 сеялкэ, 52 культиватор, 27 плуг, 30 каток, 32 борной, хартаабха hуулгаха хоёр машина hайн шанартайгаар заhабарилжа бэлэн болгоод хадагаламжада табинхай. Хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэ заhабарилха хүдэлмэридэ үнинэй механизатор, залуушуулые hурган хүмүүжүүлэгшэ Александр Николаевич Денисов эрхимлэнэ. Тиихэдэ эндэ Василий Денисов, Александр Кравцов, слесарь Николай Рютин, Яков Максимов гэгшэд бүтээсэтэй ажалаараа суурхана.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ЗАhАБАРИЛАГШАД УРАГШАТАЙ

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ороохо тараанай, тэжээлэй болон үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулжа, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула Захааминай районой Енгорбойн совхозой механизаторнууд горитойхон бэлэдхэл хэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын заhабарилгын мастерскойдо машина, техникэ бэлэн болгохо хүдэлмэри түлэг дундаа. Совхозой гурбан отделенидэ тус бүрэ юhэн механизаторhаа бүридэhэн заhабарилагшадай тусхай бригада байгуулагданхай. Мүнөө бригада бүхэнэй слесарь-заhабарилагшад даалгагдаhан машина, техникэеэ hайн шанартайгаар бэлдэнэ. hүүлэй мэдээгээр, эндэхи механизаторнууд плуг, сеялкэ, борной, культиватор болон бусад зэр зэмсэгүүдээ сүм заhабарилжа дүүргэхэ дүтэлөө.

Совхозой түбэй мастерскойдо тракторнуудые заhабарилдаг тусхай бригада бии. Мүнөө эдэнэр hүүлшынгээ хоёр трактор бэлэн болгожо байнхай. Эндэ залуу механизаторнууд Владимир Доржиев, Николай Норбоев, Александр Цыдемпилов, Лубсан Цыренов гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллана.

Т. БАДМАЕВА.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН УЛААН-ҮДЫН ШЭЛЭЙ ЗАВОДОЙ ОНСО ШАЛГАРhАН ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ амжалтануудые туйлаhанай түлөө шагнаха:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Литвинцев Геннадий Яковлевичые — шэл hунаажа татадаг машинануудай машинист.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Мисник Владимир Яковлевичые—шэл hунаажа татадаг машинануудай машинист.

Шушакова Галина Ивановнае — шэл эрүүлгэгшэ.

«ҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Мицкевич Томас Иосифовичые—цехэй начальник.

Самбоцыренова Татьяна Трофимовнае шэл отологшо.

Шестакова Нэлли Дмитриевнае—ахалагша мастер.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Белых Олег Дмитриевичые — шэл хайлуулагша.

Гарифулин Талгат Гальмахметовичые — шулуушан.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Гончикова Лидия Николаевнае — шэл отологшо.

Хадаев Владимир Ильичые — электромонтер.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Васильев Леонид Александровичые—электромонтернуудай бригадир.

Данчинова Виктория Комиссаровнае —мастер.

Дмитриева Вера Семеновнае—шэл багсалагша.

Погудин Геннадий Александровичые —слесарь.

Попова Зоя Сергеевнае — шэл отологшо.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Богданов Александр Федоровичые — кранай машинист.

Лосева Валентина Васильевнае — бүридхэгшэ.

Миронов Михаил Николаевичые — модошо дархан.

Орлов Вениамин Александровичые — заводой директорэй орлогшо.

Убушеева Мария Савельевнае — хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ГРОМЫКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль, 1986 оной январиин 7.

ЗАПЧАСТЬНУУД ДУТАЛДАНА

Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой машинно-тракторна мастерской соо эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор механизаторнуудай ажал замханагүй. Эдэнэр хабарай тарилгада хабаадуулагдаха бүхы тракторнуудаа эдэ үдэрнүүдтэ заhабарилжа дүүргэхын хойноhоо шанга тэмсэлдэ оронхой. Тиихэдэ хүдөө ажахынгаа бусад техникые байгша оной Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй-Флодой үдэр — февралиин 23 болотор түгэс бэлэн болгохоор хараална.

Колхозой тракторно тараан ажалай гурбан бригадын коллективүүд хамтын подрядай гуримаар ажалладаг болоhоор даалгагдаhан техникэ, машинаяа хэзээ хэзээнэйхиhээ эртүүр, hайнаар заhабарилна. Гурбадахи тракторна бригадын механизаторнууд хабарай тарилгада хабаадуулагдаха тракторнуудаа шэнэ жэл болотор заhабарилжа дүүргээд, мүноо бэшэ техникэеэ бэлдэжэ байнхай.

Дмитрий Федорович Заб...киин эрхилдэг 3-дахи бригадын гэшүүд гэнжэтэ 8 тракторайнгаа табыень бэлэн болгоод, үлэгшэ гурбаяа мүнөө заhабарилжа, hаяын үдэрнүүдтэ түгэсхэхөөр хараална. Хүсэтэ К-700 түхэлэй тракторай нэгыень лэ, Сельхозтехникын районно отделениин мастерскойдо заhабарилаа. Нүгөөдыень hаядаа тиишэнь абаашахаяа байна. Гурбадахинь шэнэ юм. Т-150 түхэлэй шэнэ тракторта техническэ харууhа хэгдэнхэй. Мүнөө тэрээгээрээ малшадта үбhэ, зеленко шэрэжэ үгэнэ.

МТЗ түхэлэй найман тракторай хахадтань техническэ харууhан хэрэгтэй. Мүнөө бултадаа тэжээл шэрэлгэдэ табигданхай. Эдэнээ нэгэ-нэгээрнь заhабарилдаг заншалтайбди гэжэ бригадирай орлогшо Түмэр Дашеев манда мэдүүлнэ.

Мүнөө тракторнуудые заhабарилгада 7 механизатор, хүдөө ажахын машина, техникэ бэлэн болгохо ажалда 3 хүн табигданхай. hүүлэй дүнгөөр, эндэ 16 сеялкын хахадынь, 13 плугай табаниинь заhабарилагданхай. Тракторнуудые заhабарилгада механизаторнууд Валерий Доржиев, Виктор Дампилов, Александр Улыбиков, Пурбо Раднаев, сеялкэ, плугуудые бэлэн болголгодо Анатолий Чагдуров, Александр Колесников, Гомбосурен Гармаев гэгшэд жэшээтэ hайнаар хүдэлнэ.

Энээнhээ гадна тус бригадын механизаторнууд таряа хуряадаг 11 комбайнай зургаань заhабарилhан байна. Үшөө гурбан комбайн Сельхозтехникын мастерскойдо абаашагдажа заhабарилагдаха юм.

Үнгэрhэн намар 26 мянган центнер ороoho таряа хуряаха түсэбөө 110 процент, намарай паар хахалха даабариия 100 процент дүүргэhэн тус бригадынхид энэ жэлэй хабарай тарилгада хабаадуулагдаха бүхы техникэеэ hайн шанартайгаар, саг болзортонь заhабарилжа, КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездын нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө оролдожо ябана.

Колхозой тракторно-тараан ажалай гурбадахи бригадын механизаторнууд бэшэндээ орходоо 10 хоногоор гэзгэдэжэ, заhабарилгаяа эхилээ hэн. Эндэхи гэнжэтэ бүхы 8 трактор бултадаа заhабарилгада ороходо юм. Мүнөө тэрэнэйнгээ нэгыень өөhэдтөө, нүгөөдыень Сельхозтехникын мастерскойдо заhабарилжа гаргаа. Бэшыень заhабарилжа эхилээшье hаа, hэлгэн табиха запчастьнуудай дуталдаhан дээрэhээ ажалынь тогтонхой. К-700 түхэлэй тракторта двигатель олдоногүй. ДТ түхэлэй тракторнуудта тоhо түлишын аппаратуранууд, гусеницын гэнжэнүүд, тэдэнэй пальцанууд, дискэнүүд болон бусад олон хэрэгтэй зүйлнүүд дуталдана.

Заhабарилгада ажалладаг механизаторнуудай эдэбхи үүсхэл, эрмэлзэлээр хэды ехэ байбашье hаань, хэрэгтэй запчастьнуудаар саг соонь хангаха хэрэгтэ колхозой инженерно албан ёhотой туhаламжа үзүүлнэгүй.

Д. АЮШЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

БАТА ЭТИГЭЛТЭЙ

Мүнөө совет хүн бүхэн, ажалша коллектив бүхэн түйлаһан амжалтаяа түрэл партиингаа XXVII съездэ зорюулжа, ажалай бэлэгээр угтахые оролдоно.

Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын почто тараадаг отделениин коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ һайн хүдэлжэ, түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр Россин Федераци соо хоёрдохи һуурида гараа. Продукциин өөрын үнэ сэн 0,5 процентээр доошолуулха, ажалай бүтээсэ 1 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа дүүргэжэ, продукциин өөрын үнэ сэн 2,5 процентээр доошолуулһан, ажалай бүтээсын ургалта 2 процентдэ хүргэһэн байна. Энэнь тус коллективэй түрэл партиингаа XXVII съездые угтуулан түйлаһан амжалта болоно. Энэ коллективтэ КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын проект үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ, һайшаагдана. Жэшээлхэдэ, тээсгэн элүүр энхэ ажабайдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдөө. Тэрэ үдэшэдэ гуша хүрэтэр наһатай зуугаад залуушуул суглараа. Үдэшые үнгэргэлгэдэ отделениин хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, коллективэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэдэнэй тоодо холын харгыда почто зөөдэг Валерий Морозов, корреспонденци-илгагша Ксения Сластина, комсомольско организациин секретарь Ася Дашинова, түрүү хүдэлмэрилэгшэд Түмэн Ринчинов, Владимир Бамбацыренов болон бусад оролсоно. Мүнөө үедэ хүн зомнай газетэ харангүйгөөр нэгэшье үдэр үнгэргэхээ болинхой гэшэ. Эгээл эдэ газетэ, журналнуудые, бэшэг, посылкануудые үргэн ехэ оронноймнай алишье буланһаа, мүн хилын саанаһаа поездоорshье, самолёдоорshье ерэһэн почто угтан абадаг отделениин хүдэлмэрилэгшэд тухай мүнөө хөөрэхэ, тус отделениин партийна бюрогой ябуулжа байһан ажалтай танилсуулха хүсэлэн бии. Эна почто зөөдэг отделениин хүдэлмэрилэгшэд түмэр замай Улаан-Үдын отделениин байшан соо түб цехтэй. Тус отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй хорёод хүниинь коммунистнууд юм. Эндэхи партийна бюрогой секретаряар Даши-Доржо Дугарович Аюшеев ехэ удаан саг соо ажал хүдэлмэриеэ муу бэшээр ябуулна.

Ажалай болон үйлэдбэриин журам шангадхаха, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ тухай асуудалнууд, комсомолой эмхиин хүдэлмэри, арадай хинагшадай, мүн ниитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэри саг үргэлжэ партийна нээмэл суглаанууд дээрэ харагдана, зохихо хэмжээнүүд абтана. Жэшээлхэдэ, ажалай болон үйлэдбэриин журам шангадхаха тухай асуудалаар үнгэргэгдэһэн партийна суглаан дээрэ почто зөөдэг отделениин начальник А. Л. Шлянкевичэй элидхэл шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдээ. Олон хүн үгэ хэлэжэ, һанамжа дурадхалнуудаа оруулаа. Гушаад гаран жэлдэ эндэ, нэгэ газартаа хүдэлжэ ябаһан цехэй начальник Нина Михайловна Дерябина үгэ хэлэхэдээ, ажалайнгаа һайн талануудые тэмдэглэхэһээ гадна, мүн дутуу дундануудаа дээрэ тогтоо.

— Манай ажал онсо шэнжэтэйл гэшэ. Халаан халаанаар, түхэреэн сүүдхээр хүдэлнэ. Арба-арбан хүнүүдтэй хоёр бригада Баргажанай, Нарһатын, Бэшүүрэй, Загарайн, Гусиноозёрскын, Кабанскын маршрудаар почто зөөнэ. Холын маршрудуудта хонон ябажа, эдэ бригаданууд мүн лэ түхэреэн сүүдхээр хүдэлнэ. Республикымнай бэшэ районуудта почто самолёдоор ябуулагдана,— гэжэ Нина Михайловна хөөрэнэ.

Ажалай ветеран, коммунистка Римма Львовна Кондакова үгэ хэлэхэдээ, мүн лэ журам шангадхаха тухай, Коммунис партиин XXVII съездые угтуулан, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, түсэбһөө гадуур 13 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхээр коллективэйнгээ шиидэһэн тухай мэдүүлээ һэн.

Почто зөөдэг отделениин бүхы хүдэлмэрилэгшэд, коммунистнууд болон комсомолшууд гансашье өөһэдынгөө уялгата ажалые дүүргээд байдаг бэшэ, мүн хүдөө ажахын кампанинуудта жэл бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажахынуудта туһалдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэр Загарайн райондо үбһэ тэжээл бэлэдхэлсээ һэн.

Энээн тухай, мүн бүхы хүдэлмэри тухайгаа хөөрэхыень отделениин партийна бюрогой секретарь Даши-Дондок Дугаржапович Аюшеевые гуйбабди.

— Манай Улаан-Үдын почто зөөдэг отделенидэ 200 гаран хүн хүдэлдэг. Олонхинь эхэнэрнүүд. Манай партийна организаци хорёод коммунистнуудтай, тэдэнэй тоодо пенсидэ гараһан коммунистнууд бии. Тэдэнэр партийна суглаануудта хабаадалсажа, олон жэлдэ хүдэлжэ олоһон дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг, залуушуулда һургаал заабари үгэдэг байна.

Манай хүдэлмэриие онсо шэнжэтэй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Юундэб гэхэдэ, манай хүдэлмэрилэгшэд дүрбэн халаанаар үдэр һунигүй хүдэлжэ, бүхы республика соогоо почто тараажа, холын хото городуудташье ошохо, хилын саана гараха бэшэг, бандероль, посылка, газетэ, журналнуудые илгана. Ажалнай хүнгэн бэшэ даа.

Манай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дүй дүршэлөөр баян болоһон, магтаалтай зон олон. Жэшээлхэдэ, бэшэг илгадаг участогай хүдэлмэрилэгшэд Людмила Алексеевна Афанасьева, Инна Михайловна Шинцына, Нелли Климентьевна Степанова болон бусадые нэрлэмээр,— гэжэ Д-Д. Д. Аюшеев хөөрэбэ.

Дайнай ба ажалай ветеранууд энэ коллективтэ олон. Жэшээлхэдэ, дайнай, ажалай ветеран, Ленинэй орденто Иван Александрович Козулин наян наһатай болотороо хүдэлөөд, энэ жэлдэ амаралтада гаранхай. Тиихэдэ ветеран, коммунист Захар Иванович Ашаханов үшөөл ажаллаһаар зандаа. Ажалай ветерануудай тоодо, страховой почтын хүтэлбэрилэгшэ Нина Михайловна Дерябина, мүн энэл цехэй илгагша Мария Дементьевна Хохрякова гэгшэд оролсоно.

Тиихэдэ партиин Программын шэнэ найруулгын проектые зүбшэн хэлсэхэдээ, хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан һанамжа дурадхалнуудые дурдангүй орхихо аргагүй байна. Жэшээлхэдэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгые ёһотой һайнаар табиха, мүн ажалай журам улам һайжаруулха гэһэн һанамжа дурадхалнууд ороо. Иимэ дурадхалнуудые ажалай ветеран Т. Г. Коротова оруулһан байна.

Коллективэй хахадынь шахуу бригадна гуримаар ажаллана гэжэ тус отделениин начальник А. Л. Шлянкевич хэлээ һэн. Тиигэжэ энэ коллективэй табан бригада хамтын подрядаар хүдэлнэ. Тиихэдэ залуу коммунист Сындема Балагунова ажалай журам саашаданъ улам һайжаруулха тухай, ажалдаа хойрогоор хандадаг заримашуултай шангаар тэмсэхэ ёһотойбди гэжэ хэлэһэн байна. Энэ талаар отделениин коммунистнууд болон комсомолшууд тодорхой хэмжээнүүдые абажа, бригада бүхэндэ бригадын совет бии болгогдонхой.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэхэ, бүтээхэ, бэелүүлхэ зорилго ехэ. Гэбэшье тэдэнэй эршэтэ ажалаар танилсаад байхадаа, тэдэнэй урдаа табиһан зорилгоо бэелүүлхэ байһандань батаар этигэнэбди.

Г. БАДМАЕВА,
манай штатнабэшэ корр.

Областной партийна конференциин делегат

ТУГАЛШАН АЛДАРТАЙ

— Полина Кирилловна Тарбагатайн отделениин хүдэлмэришэдэй дундаһаа ажалша бэрхээрээ онсо шалгаржа, бэрхэ тугалшан гэжэ алдаршанхай,— гээд Хүлэй совхозой парткомой секретарь Баир Дашиевтай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, коммунист Белоусова тухай хэлээ һэн.

Энэ алдар соло тэрээндэ тиимэшье бэлээр олдоо бэшэ даа. Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ түрэһэн, дунда һургуули дүүргээд, мяханай комбинадта хүдэлжэ байтараа, эхэ хонидой түл абалгада туһалхаяа Хориин район ерэһэн энэ басаган Тарбагатай нютагта наһанайнгаа нүхэртэй түрүүшынхиеэ уулзаа бэлэй. Тиин городой басаганай наһанай хуби заяан ондоогоор эрьежэ, хүдөө нютагта ажаллахаяа үлэхэ баатай болобо.

«Энэ городой басаган манайда үни хүдэлхэшье бэшэ даа. Нютагаймнай хүбүүнэй толгой эрьюулээд, Улаан-Үдэеэ ябана ааб даа»,— гээд зариман һанаһан, хэлэһэншье байжа болоо.

Зүгөөр тиимэ юумэн тохёолдоогүй. Ажалда абыт гэжэ совхозой директортэ ошоходонь, тугалшанаар ажаллажа туршахадатнай болохо гэжэ залуухан басаганда дурадхаа һэн. Тэрэ гэһээр хорёод гаран жэл үнгэршэбэ.

Саг жэлнүүдэй ошохо бүри тугалшанай мэргэжэл шадабари дээшэлээ, дүй дүршэлтэй болоо. Үниинэй малшадтай, һаалишад болон тугалшадтай зэргэлэн хамта ажаллаха зуураа, урдань мэдэхэгүй олон юумэеэ ойлгожо абаа.

Налгай һайхан, номгон даруу абари зантай, һүбэлгэн хурдан, һонор бодолтой энэ басаган түрүүшын үдэрһөө оролдосотой бэрхээр ажаллажа захалаа. Даажа абаһан нарай малдаа энэрхы дулаахан хандагша һэн. Тэрэниинь баримталха гэршэнүүд яһала бии байха. Нэгэтэ үдэшэлэн тугалнуудайнгаа байрада ороходонь, нэгэ тугалынь ехэ хүндөөр амилжа байба. «Энэмни яаба, хээбэ гээшэб?»— гээд эм дом шудхажа уулгаба. Теэд тэрэнь туһа боложо үгэбэгүй. Һууринай нүгөөдэ захада байһан ветеринарта гүйжэ ошобо. «Юу яараабта? Тарилга хээд лэ орхиходо дүүргэнэ бээз»,— гэжэ нүгөөдэнь һанаа амаргүй хариусаба. «Юу тарилга гэжэ байнабта? Ябая»,— гэжэ залуу тугалшан ветеринараа түргэлүүлбэ. Тэрэ һүниндөө унтангүй шахуу хоножо, үбшэн тугалайнгаа ами наһа абараа һэн. Хожом, һүүлдэ тэрэ тугалынь фермын һү ехээр үгэдэг үнеэдэй нэгэн болоо бэлэй.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада Полина Белоусова яһала амжалтатайгаар, хүдэлнэ. Олон удаа магтаалай грамотануудаар шагнагдаа. Гадна фото-зурагынь совхозой түб һууринда конторын дэргэдэхи Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай.

Мүнөө коммунист Полина Кирилловна Белоусова түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээд, түрэл партиингаа XXVII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ ябана.

Тээмэндэ Белоусоватай уулзажа хөөрэлдэхэдөө. «арбан нэгэдэхи табан жэл соо танай ажабайдалда ямар мартагдашагүй хубилалтанууд болоо гээшэб?» гээд асуугаа һэм.

— Арбан нэгэдэхи табан жэл соо гү? — гээд Полина Кирилловна бодолгото боложо, гэрэлтэ һайхан сэлмэг нюдөөр шэртэн, номгон даруугаар хөөрэбэ.— Нэгэдэхеэр, партиин гэшүүндэ абтааб, хоёрдохёор, районно Соведэй депутадаар һунгагдааб, гурбадахяар, түрэл районойнгоо партийна организациин үмэнэ-һөө областной па[…] ференцидэ хабаа[…] даар һунгагдабаб[…] дэ нютагаархидай[…] аргагүй ехээр эти[…] рияа харуулжа ба[…] шэлнэ бшуу,— гэ[…] гөө түгэсхэбэ.

Түрэл Хүлэйнгөө ажалшадай, Тарбага[…] мын малшадай […] нойнгоо бүхы ко[…] дай этигэл найда[…] тэжэ, ээлжээтэ партийна конфере[…] гадаар һунгагдаһа[…] Белоусова ажал[…] жалтануудые ул[…] хан, үндэр бүтээ[…] дэлжэ байна.

Ниитын хүдэлмэ[…] тэйгээр хабаадад[…] депутат, коммуни[…] лоусова һунгуули[…] хүн зонтой хо[…] тэдэнэйнгээ захя[…] дые жэншэдгүйхэ[…] хын түлөө оролдо[…] рэгтэ хүсэ шадал[…] даг юм.

Тиигэжэ депут[…] үүсхэлээр һуурин[…] шерскэ пунктын[…] һайжаруулагдаа. […] бэй больницын х[…] шэд Тарбагатай […] гэлжэ ерэдэг, түр[…] жа үзүүлдэг боло[…]

Гадна П. Бело[…] мынгээ һаалишад[…] галшадта шада[…] туһалдаг, олоһон […] лөө дамжуулан […] шэнь, залуу […] Шильниковада […] лаһан гунжадые […] һаахадань, туһат[…] заабари үгэдэг һэ[…]

Хүлэй совхозой […] шан Полина Бе[…] хонидой отарын […] хонишоноор хүдэ[…] наһанайнгаа нүхэр[…] гэрьевичтой сугт[…] хозойнгоо ашаг о[…] лүүлхэ хэрэгтэ ха[…] далаа зорюулжа. […] хэлтэйгээр хүдэл[…]

Г. [...]

ЗАЛУУ КОММУНИСТ

Областной партийна конференциин делегадуудай нэгэн хадаа Наталья Абдулазьянова болоно. Тэрэ тэдээн соохоо наһаараашье, партийна стажаараашье эгээл залуунь хаш. Партида абтаһаар хоёр жэл болобо, оройдоол 22 наһа гүйсэнхэй.

Кабанскын районой коммунистнууд энэ залуухан эхэнэрэй ямар габьяатай хадань иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлбэ гээшэб?

— Намда ямар тиимэ гайхал түрүүлмээр юумэн байха һэм даа. Би телеграфист хүдэлмэритэй юрын лэ хүн ха юмбиб. Нормоёо дүүргээд, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө, телеграмма ябуулхаяа ерэһэн хүнүүдтэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр, урин зохидоор хандахые, даалгагдаһан хэрэгээ харюусалгатайгаар бүтээхые хүсэдэг хүн бээзб. Бэшэ ондоо үлүү, энэ гэхэ юумэн намдатнай байхагүйл, — гэжэ тэрэ хэлэхэл ёһоороо хэлэдэг байһаниинь гайхалгүй.

Теэд, үнэндөө, Наталья гансал номгохон зангаараа шалгардаг бэшэл. Тэрэ даабарияа тон оролдосотойгоор дүүргэдэг, телеграфай хүдэлмэридэ ямар шэнэ юумэн нэбтэрүүлэгдэнэб, ямар ёнол арга бии болонob, тэдэ бүгэдые шудалха, ажалдаа хэрэглэхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг гээшэ.

1980 ондо дунда һургуули дүүргэһээр телеграфта хүдэлөөд туршаха гэһэн бодолдо абтаһан юм. Зүгөөр хэлхээ холбооной газарта хүдэлжэ боломоор ямаршье мэргэжэлгүй басаган байгаа. Хэды тиимэ байбашье, телеграфна аппарадай «нюусые» ойлгожо, танижа абахын тула нэтэрүүгээр оролдоо. Телеграфистаар олон жэлдэ хүдэлжэ, түгэс дүршэлтэй болоһон Анна Ивановна Сокольникова Наталья басаганһаа һалан һандангүй суг һуужа, өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа шадаһан бэлэй.

Һурган хүмүүжүүлэгшын аша туһаар лэ Наталья Абдулазьянова түргэн зуура телеграфна аппарат жэншэдгүй шудалжа, бэрхэ мэргэжэлтэ болоо. Телеграмма сэхэ дамжуулдаг шэнэ аппарат бии болонхой юм. Тэрээгээр хүдэлжэ һураад байхадаа, хагаан бүхэндэ 700-һаа 900 хүрэтэр телеграмма хүнүүдһээ абажа, адресаарнь сохин дамжуулжа, олоной яаралтай хэрэгые бүтээжэ байдаг шуу.

Кабанскын хэлхээ холбооной узелай Лидия Никифоровна Волковагай толгойлдог телеграфистнуудай эбтэй зэтэй коллективэй хүдэлмэри ходо һайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээ. Коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр хүдэлдэгэйнь бодото жэшээ энэ болоно ха юм даа.

Коммунис ажалай ударник алдартай Наталья Абдулазьянова 1984 оной январь һараһаа КПСС-эй гэшүүн, коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг. Тэрэ телеграфистнуудай профсоюзай бүлэгые хүтэлбэрилдэг, ханын газетын редколлегиин гэшүүн, агитатор гэһэн ниитын даабаритай юм. Ажалдаа шуналтай, шуумар бэрхэ басаган, залуу коммунист арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарада дүүргээд, шэнэ табан жэлэй түсэбэй тоосоогоор хүдэлжэ эхилһэн габьяатай, КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа иимэ эрхим үрэ дүнтэйгөөр дүүргэжэ байна бшуу.

Анха түрүүн хэлхээ холбооной узелда ерэжэ, намайе хүдэлмэридэ абыт гэжэ хандаһан хитүүхэн, ажалай «амта» үшөө таняагүй, коллективэй доторой ажабайдалые үзөөгүй басаган ябаа. Имагтал өөрынгөө шуналаар, абьяасаар, нэтэрүү оролдолгоор, аха нүхэдэй түб туһаламжаар олоной зэргэдэ гаража шадаа. Тэрэнэй ажабайдалдахи урагшатай энэ хубилалтые залуу коммунистын мүнөөнэйнь жэшээтэ ажал хэрэг гэршэлнэ бшуу.

Б. СОТНИЧ.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭЭ

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор, ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха гэжэ шиидэһэн Закаменскын пивын заводой коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Архидалга болон алкоголизмтай

тэмсэлые эрид шангадхаха талаар абаһан гүрэн түрын тогтоолой һүүлээр тус заводто хэдэн янзын һэрюун ундануудаар хүн зониие хангахын тула оролдожо байдаг.

Хамтын подряд, ажалда хабаадалсаһанай коэффициент хэрэглэн, салин хүлһэ абадаг үйлэдбэриин бригадануудай дунда Евгения Евгеньевна Поповагай толгойлдог бригада завод дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Энэ түрүү коллективэй гэшүүд халаанай туршада 3500 шэл амһартатай һэрюун унда гаргаха даабарияа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр гол түлэб үхибүүдтэ, мүн наһатайшуулда һайшаагдадаг «Дюшес», «Яблочное», «Лимонад» болон бусад һэрюун ундануудые үйлэдбэрилдэг байна. Ундануудые шэл амһартада эюулдэг цехэй конвейертэ хүдэлдэг Галина Неженец, Ольга Трофимова, Сания Вашина, Раиса Сапрыкина болон бусад үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Бригадын гэшүүд ундануудые бэлдэхэ нарин технологиие харюусалга ехэтэйгээр сахина, ариг сэбэртэ, шанарта онсо анхаралаа хандуулдаг заншалтай. Мүн тиихэдэ пивэ эһээдэг цехэй хүдэлмэришэд Лидия Лукьянчикова, Валентина Бутина гэгшэд түсэбтэ табан жэлэй хубиингаа даабаринуудые бэелүүлээ.

Захааминай районой түрүү предприятинуудай нэгэн болохо пивын заводой ажалшад гурбадахи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр республикынгаа эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай дунда илажа, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Ш. БАКШЕЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. (зүүн гарһаа) Г. Неженец, Т. Волкова, О. Трофимова, Р. Сапрыкина, С. Вашина, Е. Гусева; 2. Бригадир Е. Е. Попова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЕХЭ БАРИЛГА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үедэ Улаан-Үдын локомотив вагон заһабарилгын заводто ехэхэн социальна зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдээ. Дүшэ мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, тэрэ тоодо үсөөхэн гэшүүдтэй гэр бүлэнэрэй ажаһууха хамтын хоёр байра, заводой хүдэлмэришэдэй һуудал байдалай эрилтэ хангаха түбэй корпус, хүүгэдэй саадай байшан, элүүржүүлгын санатори, хэдэн магазин, столовонууд, кафе ашаглалгада үгтэһэн байна. Ганса энэ жэлдэ зуун таби гаран бүлэ һуудал байдалаа һайжаруулаа юм.

Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ үшөө табин дүрбэн бүлэ Комсомольско гудамжада баригдаһан шэнэ гэртэ орожо түбхинэбэ. ЛВРЗ-гэй барилгын управлениин хүдэлмэришэд эдэ объектнүүдые шанартайгаар бүтээхые оролдоһон байна.

Н. ДАМБАЕВ.

ОРОНОЙ ЭГЭЭЛ ХҮСЭТЭЙ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИ

САЯНОГОРСК (Красноярска хизаар). Орон дотороо эгээл хүсэтэй гидроэлектростанци Енисей мүрэн дээрэ мүндэлбэ. Саяно-Шушенска ГЭС-эй һүүлшын 9-дэхи, 10-дахи агрегадуудые ашаглалгада оруулха тухай актда гүрэнэй комисси һаяхан гар табяа. Майнска гидроузелай гурбадахи агрегадые нэгэн доро ашаглалгада тушаажа, элшэ хүсэнэй энэ ехэ комплексые гол түлэб барижа дүүргэхэ гэһэн түсэбтэ табан жэлэй даабарие барилгашадай коллектив дүүргээ.

Эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-да болоһон зүблөөн дээрэ эндэхи барилгашадай нэрэдэ шанга шүүмжэлэл хэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй һүүлээр арбадахи агрегадые болзорһоонь урид — анхан хараалагдаһан түсэбһөөнь хахад жэлээр урид — ашаглалгада оруулха уялга барилгашад абаһан юм.

Эндэ шанга график табигдажа, ашаглалгада оруулагдаха барилгануудта гол хүсэеэ элсүүлһэн байгаа. Тиигэжэ арбадахи агрегат промышленна ток үгэжэ эхилбэ. Һүүлшын хоёр машиные ашаглалгада тушааһанайнь ашаар үбэлэй эдэ үдэрнүүдтэ Саянай территориально үйлэдбэриин комплексын ба индустриальна Кузбассай промышленна предприятинуудта шухала хэрэгтэй 200 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ нэмэжэ үйлэдбэрилхэ арга бии болоо.

Нева мүрэн дээрэхи хотын барилгашад болон хүдэлмэришэдтэй, эрдэмтэдтэй, инженернүүдтэй нягта харилсаа холбоотойгоор хүдэлхэдэнь, олон мянган километр зай хаалта бологүй. Енисей дээрэхи илалтада Ленинградай ажалшад хубитаяа оруулаа. Саяно-Шушенска ГЭС-эй коллективтэй зохёохы ёһоной харилсаа холбоотойгоор хүдэлхэ тухай хэлсээ арбан жэлэй саада тээ тэдэнэр баталһан юм.

Энээнэй ашаар проект зохёохо ба түхеэрэлгэнүүдые, нэбтэрүүлхэ хэрэг пураггүй хурдадхагдаһан, элдэб министерствэнүүд болон албан зургаануудаи предприятинууд, үгэеэ ойлголсон хүдэлһэн байгаа.

Проектые нарижуулан һайжаруулһанай ашаар алмагдаһан мүнгөөр станциин юһэдэхи ба арбадахи агрегадуудай бүтээгдэжэ, ГЭС-тэ асаргадажа, хабсаргагдаһаниинь һайшаалтай.

СЭЛЭНГЫН РАЙОНДО

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛНЭ

Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой 11 хонишон гүрэндэ нооһо тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэнхэй. Хурьгадые түлжүүлхэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн ажалай Алдар Солын гурбадахи, хоёрдохи шатын орденто, коммунист Александр Жамьяновай хүтэлбэрилдэг бригада хэээз хэзээнэйхиһээ эршэтэй шангаар ажаллана. Тэдэнэр ажахын тоосооё шадабаритайгаар хэрэглэжэ һайн амжалтануудые түйлана. Даажа абаһан 1200 эхэ хонидтоо бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн байжа, үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэнэ.

— КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо манайхид 100 эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,5 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха зорилготойбди,— гэжэ ахалагша хонишон Александр Жамьяновэй хани нүхэр, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Намжилма Раднаевна хөөрэнэ.

Юрөө нютагаархин хонишоной мэргэжэл һайса шудалһан, ажалай баян дүй дүршэлтэй болоһон Александр, Намжилма Жамьяновтаниие «манай заамай залууршад» гэжэ тон зүб нэрлэдэг.

АМЖАЛТА ТҮЙЛАНА, АРЬБАЛАЛТА ХЭНЭ

Галуута нуурай шанха урда тээ Холбоолжон гэжэ нютаг оршодог. Хорёод жэлэй саада геологууд энэ нютагай «хара алтаар» хэды шэнээн баян байһаниие элирүүлһэн юм. Мүнөө эндэмнай жэл бүри гурбан миллионһоо дээшэ тонно шулуун нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абтана. Эндэхи уурхайн ажалшад нүүрһэ малтан абаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые 100,1 процент дүүргэнхэй, малтагдаһан тонно нүүрһэнэй өөрын үнэ сэн хямдаруулагдана, нүүрһэ худалдаха түсэб һара бүри дүүргэгдэнэ.

Холбоолжоной уурхайда мянгаад шахуу хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ажаллаад юм. Түрэл партиингаа XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ цех, бригада, экипаж бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үндэр бүтээсэтэйгээр, шанартайгаар ажаллахын тула оролдоно. Зайн галай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг абарга томо экскаваторнуудые дүүрэн хүсэн соонь ябуулжа шададаг Ф. Н. Бакшеевэй, В. О. Арановскиин, С. В. Волковой бригаданууд жэлэйгээ түсэбые 11 һара соо дүүргэнхэй. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Иван Георгиевич Бывальцев, Алексей Петрович Коновалов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригаданууд 1986 оной түсэбөөр ажаллана. Тэдэнэр бар хүсөөр хэгдэдэг бүхы ажал оньһожоруулжа, автомат техникэ үргэнөөр хэрэглэнэ, ажалай журам һайнаар сахин, даалгагдаһан техникэдээ гамтай нарин хандан, ажалай һайн амжалтануудые түйлана бшуу.

Р. БАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

АЛАС ДУРНЫ ХИЗААРТА

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭ[…]

ЗАВОД БАРИГДАНА

Шэнэ үргэн ехэ газар дайдые амжалтатайгаар ашаглан хэрэглэхэдэ, Алас-Дурнын хизаарай байгаалиин баялигуудые шэнжэлэн ашаглахада контейнерно түхэлэй байшангуудые бариха завод туһалха юм. Хабаровск шадар иимэ предприяти баригдана.

120 мянган дүрбэлжэн метр хабсаргагдамал гэрнүүд заводто жэл бүри бүтээгдэхэ. Тайгын эрхэ байдалда барилгашад, харгын хүдэлмэрилэгшэд, геологууд хүнгэн түмэр хэрэгсэлнүүдээр багахан гэрнүүдые, хамтын байрануудые, клубуудые, мастерскойнуудые богони болзорто хабсаргаха аргатай болохо.

Заводой барилгада түрүү инженерна шиидхэбэринүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэнь ехэ материал алмаха, барилгын болзорые хороохо арга олгоно. Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ завод ашаглалгада оруулагдаха юм.

Хабаровск.

ЛЕСПРОМХОЗОЙ БАРИЛГА ЭХИЛЭЭ

Барилгашад болон ашаглагшадай удаа «Амурсельхозстрой» трестын нүүдэл оньпожоруулагдамал колоннын гол отряд БАМ-ай Дугда тосхондо ерээ. Ерээдүйн леспромхозой үйлэдбэриин баазые ба гэрнүүдые нүүдэл колоннын гэшүүд барижа захалаа.

Бүри һаяхан болотор Селемджиин голдохи хүбшэ тайгада хүрэхөөр бэшэ һэн. Байгал-Амарай түмэр зам тэрээндэ хүрэхэ арга олгоо. Жэлдэ 250 мянган кубометр модо бэлдэхэ хүсэтэй шэнэ леспромхоз барилгын материалнуудаар Амар шадарай агропромышленна комплексые хангадаг байха.

Хойто зүгэй байгаалиие хамгаалха талаар эрдэмтэдэй заабаринууд хараада абтана, газарай хүрьһые ехээр муудуулдаггүй технологи модо отолхо үедэ хэрэглэгдэнэ. Предприятиин хүдэлмэришэд модо отолхынгоо хажуугаар модо һуулгаха хүдэлмэри хэхэ ёһотой.

Дугда,
Амарай область.

СОВХОЗОЙ ОЙ МОДЫЕ ХАМГААЛГА

Примориин Партизанска голой совхозуудай бүхы ой модон гүрэнэй хамгаалга доро абтанхай. Хизаар дотороо эгээл томо совхозууд хоорондын «Партизанский» гэжэ ой модоной ажахын туһаламжаар энэ хэгдэнэ. 13 ажахыда хабаатай ой модоной ниитэ талмайнь 50 мянган гектар болоно. Эндэ модо отололго хоригдонхой. Ой тайгын ганса эзэнтэй болоходо, Находко болон Партизанск хотонуудай оршондохи ой модые гуримшуулха талаар туһалха байна. Эндэ ажалшадай амаралтын газар болохо ёһотой.

«Партизанский» болбол хизаарай үйлэдбэриин «Приморсксельхозлес» гэжэ шэнэ нэгэдэлдэ оруулагдаһан совхозууд хоорондын долоодохи ой модоной ажахы болоно. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ үшөө хэдэн иимэ ой модоной ажахы эмхидхэгдэхээр түсэблэгдэнэ, СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектын үндэһөөр элэ бүгэдэ хэгдэнэ. «Ой модоной ажахыда модо тарижа ургуулгые ба хэрэглэлгые һайжаруулха...» гээд тэндэ хэлэгдэнхэй.

Совхозууд хоорондын лесхозууд ажахынуудта ехэ туһатай байна. Тэндэ б[…] цехүүдтэ барилгы[…] нууд, хүн зондо […] рэгсэлнүүд үйлэдб[…]

Партизанск,
Приморийн хиз[…]

ДАЛАЙН ГЕОЛ[…]

Находко хото б[…] гон далайн уһан […] лигуудые шэнжэл[…] дай томо бааза б[…] да-Номгон далайн […] дэрэлгын экспеди[…] шэнжэлгын судна […] нэгэ гаваниин […] эхилээ. Зүүн пор[…] дар далайн һалх[…] хамгаалагдаһан бу[…] гэн шэлэгдээ юм. […] ва» земснаряд […] дые табижа эхи[…] эрье дээрэ үйлэ[…] шангуудай хажу[…] сон түхэлтэй һуур[…] дохо юм.

Находко,
Приморийн хиз[…]

ЗАГАҺАШ[…] ТОСХОНО[…]

Загаһашадай а[…] роглазка» тосхон[…] студида ябадаг э[…] нүүдэй һайндэр т[…] хүн зоной һайнд[…] дорбо. Соёлой б[…] гэдэхи уран һай[…] то ябадаг хатар[…] да дуратайшуул […] шахуу сии юм. […] эгээл бишыхан […] тэдэнэрэй эгэшэн[…] рынь, эхэ эсэгэн[…] далсаа.

Колхозой соёл[…] дэргэдэ хүүгэдэй […] ди 5 жэл хүдэ[…] Ехэшүүлтэй хам[…] стнар концертну[…] жа, судннуудай […] далайда үдэшэд[…] хоноо бусахадан[…] һургуулинуудта, […] гэрнүүдтэ тэдэ[…] харуулдаг. Мүнө[…] хүбүүд, басагад […]

Петропавловск-[…]

ДАЛАЙН БАЯ[…]

Сагай уларил[…] байжа, загаһан […] тайгаар бариг[…] 100 тонно загаһ[…] жэл» гэһэн баа[…] бди гээд, трало[…] фрижераторна ф[…] востокдохи баа[…] «Комиссарово» […] рай капитан бая[…] хэнэ.

Тус траулер […] гада эрхимлэжэ[…] нэй экипаж 15 […] загаһа бариха тү[…] мянга 512 тонно […] жа, арбан нэ[…] табан жэлые […] түгэсхөө юм.

Владивосток.

ҺАЙНДЭРНҮҮ[…]

Арбан нэгэд[…] лэй түгэсхэхы […] машина бүтээл[…] ажалшад габша[…] дэлжэ, даабари[…] татайгаар дүүрг[…] Гадна заводто х[…] мэришэдэй 300-[…] шэнэ байрануудт[…] жэлээ угтаһан […] Шэнэ жэлэй һ[…] тэ заводойхидт[…] гурбан гэрэй түл[…] сата барюулагда[…] доной химигүүд[…] шина бүтээгшэд[…] Амурск хотодо […] мянган дүрбэл[…] байра баригдаа.

Амурск,
(Хабаровска хи[…]

[ТА[…]

ЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД УРЯАЛНА

шина» заводой, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин, «Бурятферммаш», «Туяана» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, мүн бусад предприятинуудай коллективууд табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Тиихэдээ предприятинуудые шэнэдхэн хубилгаха, техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаhан байна. Мүнөө үеын эрилтээр эрдэм-техникын дэбжэлтын тусхай программые бэелүүлхэ талаар хэгдэхэ ажал хүдэлмэри, бэелүүлэгдэхэ үгэ зорилгонуудые элирхэйлhэн статьянууд олониитые, уншагшадые hонирхуулна.

Партиин экономическа стратегиин үндэhэн шухала асуудал гэхэдэ, эрдэм-техникын дэбжэлтые эрид шууд хурдадхалга мүн болоно. Арадай ажахые шэнэ техникээр hэльбэн шэнэлэлгэ бэелүүлхэ тухай үшөөшье олон уншагшад бэшэнэшье, бэшэхэшье байха гэжэ найданабди.

Ниитын малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаhа соо оронойнгоо Эдеэ хоолой программые, КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдан абтаха СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаха гэhэн үгэ зорилготойгоор хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байнад. Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой түрүү механизатор, коммунист В. Н. Багуловай толгойлдог бригада таряалангай гектар бүриhөө 21,6 центнер таряа хуряажа абаа. Тарбагатайн районой «Авангард» колхозой hаалишад гүрэндэ hү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоо уридшалан дүүргээ. Хориин районой «Георгиевский» совхозой Амгалантын отделениин hаалишан Мария Батуевна Ширапова hү hааха табан жэлэй даабариин дүүргэhэн тухайгаа 1985 оной эхиндэ мэдээсээ hэн. Харин мүнөө бэрхэ hаалишан түйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхан, район соогоо түрүүлэн 3 мянгатанай зэргэдэ оронхой. «Фермымнай малшад түрэл Коммунис партиингаа арад зондо дурадхагдаhан КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, мүн бусад документнүүдэй проектнүүдые hайшаажа, нарин нягтаар, шүүмжэлхы хараатайгаар шэнжэлжэ үзэнэ. Эдэ документнүүд манай ажабайдалые бүри баян дэлгэр болгохо хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ мэдэнэбди. Минии юhэн үхибүүдэй ажаhуудал бүри hайн болохо байна. Тэрэнэйл түлөө улам hайнаар хүдэлжэ, үнеэн бүриhөө 3300 килограмм hү hааха аргатай байhанаа мэдүүлнэб» гэжэ Ивалгын районой туршалга-үйлэдбэриин ажахын Хубисхалай фермын hаалишан Л. Бадмацыренова бэшээ hэн. Тиимэhээ бэрхэ hаалишанай хэлэhэн үгэнүүд бата найдамтай гээд этигэхээр байна.

Ажалша, хэзээдэ найдамтай хүнүүд манай республикада олон. «Буурahан солоёо бусаахаар гү?» гэhэн республикымнай суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевай бэшэhэн статьяе хонишод hонирхон уншажа, hанамжануудаараа хубаалдажа байнхай.

Хүндэтэ нүхэд, энэ статья уншагшадые hонирхуулха гэжэ этигэн найдаад, саашадаа hониноо, hанамжа дурадхалаа, өөрынгөө гү, али нүхэдэйнгөө дүй дүршэл, амжалта тухай бэшэхыестнай уринабди.

Ниитын малай үбэлжэлгын үедэ хаа хаанагүй таарууу зохид байдал малшадта тогтоогдохо зэргэтэй. Тиимэhээ соёлой, ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудай үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэндэ шанга эрилтэнүүд табигдаха ёhотой байна. Үзэл сурталай, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулха, хүнэй дүүргэдэг үүргые улам эдэбхижүүлхэ тухай партиин документнүүдэй проектнүүд соо хэлэгдэнэ. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ бэелүүлхэ партиин хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хамаг хүсэеэ элсүүлэн, шэнэ эршэтэйгээр хам орохо гээшэ бүхы ажалшадай хэрэгынь мүн болоно.

Үнгэрhэн жэлдэ Агуу ехэ илалтын 40 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэдээ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда унаhан баатар хүнүүдэй мүнхэ дурасхаал болгон, ядерна дайнай аюулые саашадаашье зайсуулха, эб найрамдалые батадхаха, сахин хамгаалхэ, зорилготой байhанга совет хүнүүд мэдүүлээ hэн, мүнөөшье мэдүүлнэ.

1986 он — Эб найрамдалай жэл гэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци соносхоо. Эб найрамдалай, этигэл найдалай ба харилсаа холбооной эрхэ байдалда хүн түрэлтэнэй XXI зуун жэлдэ орохынь түлөө Советскэ Союз тэмсэнэ. Совет обществын hайн hайхан ёho заншалые ажабайдалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлэн, түрэл партиингаа XXVII съездые эршэ түгэс ажалаараа угтая!

Түрэл нютагаймнай түүхэhээ

ТҮРҮҮШЫН ОРДЕНТО

К. Л. Денисов хадаа Буряад орондо колхоз байгуулха үедэ хамтын ажалай эдэбхитэдэй нэгэн байhан юм. 1930 оной хүндэ хүшэр үедэ Шэнэ-Заганай улаан партизан үлүү гараhан талха таряагаа гүрэндэ тушаагаа, нюдарган баяшуулай нюуhан орооhо олохо, үлүү болоhон талха Совет республикын жасада оруулха хүдэлмэридэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан алдартай. ВКП(б)-гэй Центральна Комитедтэ Буряад оронhоо иимэ удхатай бэшэг эльгээгдээ hэн:

«Манай орондо социалис байгуулалтын амжалтануудые усадхаха гэhэн ангиин хорото дайсадай туршалгада харюу болгон, ВКП(б)-гэй ЦК-гай нэрэмжэтэ республиканска улаан ашаа эмхидхэжэ, 310 000 пүүд талха эндэ бэлэдхээбди».

1931 оной ноябриин эхеэр энэ бэшэгые абаад, Москва ошоhон делегациин бүридэлдэ К. Л. Денисов оролсоо. Ноябриин 14-дэ тэрэ бүлэгые партиин ЦК-гай секретарь П. Постышев угтан абаа. Таряашад хэр ажаhуунаб, хүдөө ажахын хамтаралгын хүдэлмэри (коллективизаци) хэр ябуулагданаб гэhэн асуудалнууд тэрэниие ехэтэ hонирхуулаа, гурбан часай туршада энэ уулзалга үнгэрөө hэн. Уулзалгынгаа түгэсхэлдэ бултанда ажалдань, ажабайдалдань амжалта хүсөөд, Буряадай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд саашадаашье хүдэлмэришэн ангида, хүдэлмэришэдэй бүлэнэртэ хилээмээр туhалха бээз гэhэн найдалаа партиин ЦК-гай секретарь мэдүүлээ hэн.

П. Постышевтой үнгэргэгдэhэн хөөрэлдөөн улаан партизанай зүрхэ сэдьхэлдэ ехэтэ хадуугдаа бэлэй. Гэртээ ерэмсээрээ, Ксенофонт Леонтьевич колхоздо орожо, удангүй тэрэнэй түрүүлэгшээр hунгагдаа hэн. Ондоо hуурин, тосхонуудаар саг үргэлжэ тэрэ ябадаг, коллективизациин аша үрэ тушаа ойлгуулламжын хүдэлмэридэ мүн лэ халуунаар хабаададаг байгаа. Парти болон правительствамнай тэрэнэй ажалые үндэрөөр сэгнээ hэн. 1931 ондо манай республика соо анха түрүүшынхиеэ Ленинэй орденоор К. Л. Денисов шагнагдаа бэлэй. Энэ баяр ёпололой суглаан дээрэ түрэл нютагаархидынь тэрэниие тон халуунаар амаршалаа hэн. Харин Ксенофонт Леонтьевич хүдөө нютагуудта шэнэ ажабайдалые байгуулан эмхидхэхэ, бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха байhанаа тэндэ мэдүүлhэн байна.

Ленинэй орденто Денисовэй хэлэhэн үгэнүүд бата найдамтай байгаа. Буряад орондо колхоз байгуулха талаар тэрэ ехэ хүдэлмэри ябуулhан, хүршэ аха дүү Монгол ороной ажалшадай нүхэдэй таhаршагүй холбоо барисаа байгуулhан габьяатай. Монгол орон ошоходоо, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдые байгуулха тухай тэрэ монгол нүхэдөө уряалдаг бэлэй. Монголой Арадай Республикын Бага Хуралай түрүүлэгшын, мүн Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй гар табилгатай грамота болон гар бэлэгүүд баярай тэмдэг болгогдон, тэрээндэ барюулагдаа hэн. Эдэниинь дурасхаалай тэмдэг болгон, түрэлхидынь хадагаладаг. Тэрэ грамота соонь иигэжэ бэшэгдэнхэй:

«Буряад Монголой Автономито Совет Социалис Республикын түлөөлэгшэ нүхэр Денисовтэ.

Монголой революциин 10 жэлэй ойн баярай үдэртэ Монголой Арадай Республикын Бага Хурал, правительство танда самовар, бердана буу, мүнгэн аяга ба ангуушадай хутага гэхэ мэтые бэлэг болгон барина.

Аха дүү монгол арадай, мүн Буряад-Монголой хүдэлмэришэд болон таряашадай бата нэгэдэлэй hүлдэ энэ бэлэгнай болог лэ».

К. Л. Денисовэй басаган Мария Ксенофонтовнатай тээ мэндэ уулзаад, «Эсэгынгээ монгол нүхэдтэй уулзадаг байhыень hанадаг гүт?» — гэжэ асуубаб.

— hанангүй яахабиб. Нэгэтэ манай Мухар-Шэбэрэй Шэнэ-Заган гэжэ шэмээшэг дэрээбэндэмнай Монголhоо айлшад машинаар ерээ hэн. Бидэ, үхибүүд, нэгэшье машина хаража үзөөгүй байгаабди. Тиихэдэ ехэшүүлшье шэнэ юумые ехэл hонирхон хараа hэн. Энэ үйлэ хэрэг үдэшэлэн болоо: машинын фаранууд носожо байгаа бэлэй. Тиихэдэнь манай шэмээшэгүүд олхэймнай тэhэ бутаран үгы болохонь гэжэ hанаhан байгаа бшуу. Харин машинын гэрэлэй унтархада, тэдэнэр hанаагаа амараа hэн. Айлшад олон бэлэгүүдые асараа hэн, харин бидэ, үхибүүд, амтатай зүйлнүүдые эдеэ hэмди. Монгол нүхэд гэртэ орожо, сай уужа, минии эсэгэтэй удаан хөөрэлдөө hэн. Юун тухай хөөрэлдэhыень би hанадаггүйб, —гэжэ Мария Ксенофонтовна хөөрөө hэн.

Е. СУРМАЧ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хяагтын район.

ЛОНДО ХҮНДЭТЭЙ

Хабарай тарилгын, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ полевой станда ошожо, «дайшалхы» хуудаhануудые гаргадаг, механизаторнуудай амарха үедэ олон ондоо темээр hонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхэдэг. Энэнь хадаа үдэр бүриин ажалай бишыхан хубинь гээшэ. Харин үбэлдөө «Түрүү дүй дүршэлэй булан» библиотекэдэ саг үргэлжэ хүдэлдэг. Иимэ булангуудые мүн малшадай байрануудта библиотекарь эмхидхэдэг байна.

Агуу ехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо, КПСС-эй XXVII съездые угтуулан, олон тоото хэмжээ ябуулганууд библиотекын үүсхэлээр үнгэргэгдөө. Илангаяа «Баатаршалгын харгы замаар» гэhэн аман үгын журнал. «Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ хабаадалсаhан манай нютагайхид» гэhэн үдэшэ, «КПСС-эй XXVII съездые угтуулан», «Өөртөөшье, обществодошье харша ябадал» гэhэн архидалгын хойшолон тухай номуудай выставкэнүүд олониитые тон hонирхуулаа. Хизаар шэнжэлэлгын литературые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ М. Ц. Балданова өөрынгөө ехэхэн хубитые оруулдаг юм. Олон хүнүүдэй хабаадалгатай хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэдээ, Мария Цыбжитовна район тухайгаа, мүн нютаг тухайгаа материалнуудые олоор хэрэглэдэг байна. Буряад орон тухай номуудые хизаар ороноо шэнжэлэлгын буланда харахат.

М. Ц. Балданова — ниитын эдэбхитэдэй нэгэн. Доодо-Худанай сельсоведэй депутадаар, партийна эхин организациин секретаряар олон дахин тэрэ hунгагдаа юм. Арбаад жэлэй туршада Доодо-Худанай библиотекэ нэгэдэмэл гуримаар хүдэлдэг Хэжэнгын библиотекын филиал гэжэ нэрлэгдэдэг. «Библиотекэнүүд нэгэдэмэл гуримда орожо хамтархадаа, уншагшадташье, библиотекарьнүүдтэшье ехэ туhатай» гэжэ М. Ц. Балданова тоолоно. Үнэхөөрөөшье хүн бүхэнэй эрилтэ, харюусалга улам дээшэлээ, хүдэлмэридөө библиотекарьнүүд бүри хангалгатайгаар хандадаг болоо.

1984—1985 онуудта үнгэргэгдэhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Эрхим библиотекэ» гэhэн нэрэ зэргэ энэ библиотекэдэ олгогдоо, М. Ц. Балдановада СССР-эй Соёлой министерствын «Эрхим ажалай түлөө» гэhэн тэмдэг барюулагдаа hэн. Республикын Соёлой министерствын, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай Хэжэнгын райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй олон тоото грамотануудаар Мария Цыбжитовна шагнагданхай. Зүгөөр тэрээндэ нютагайхидайнь баярай hайхан үгэнүүд эгээл үнэтэй.

Мүнөө үбэлжэлгын харюусалгатай хаhада Мария Цыбжитовнае малшад, хонишод хүлеэнхэй. Олондо хүндэтэй М. Ц. Балданова удаан хүлеэлгэхэгүй. Мүнөө олон газарнуудаар ябажа, КПСС-эй түүхэтэ документнүүдэй проектнүүдээр hонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхэжэ, хонишодые номуудаар хангажа эхилэнхэй. Ажалдань амжалта, гэр бүлэдэнь элүүр энхые хүсэе!

Л. ЖАМБАЛОВА,
Хэжэнгын районно библиотекын директор.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэhэнэй hүүлээр

«НЮДЭ БАЛАЙ, ШЭХЭ ДҮЛИИ БОЛООД...»

Иимэ гаршагтай «Будамшуу» газетымнай 1985 оной октябриин 19-дэ (№ 241), гараа hэн. Хяагта хотын «Дружба» гэжэ гостиницада хүйтэн, буфедынь мүртэйгөөр хүдэлдэггүй, тэрэнэй деагшань ажалдаа ханалтагүйгөөр хандадаг, «байшангай доодо дабхарай баруун хажуугайнь бүхы таhалгануудай шаланууд абтанхай, заhабарилгань удааранхай, тэрэшэлэн ниитын эдеэ хоол бэлдэдэг предприятинуудай нэгэдэлэй столово, прачечна мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэнэгүй» гэжэ тэрэ статья соо шүүмжэлэл хэгдээ hэн. Тиимэhээ «Будамшуу» соо дурсагдагша дутагдалнуудые усадхаха талаар ямар хэмжээнүүд абтааб гэhэн асуудалаар республикын тусхай албан зургаануудай, мүн тус районой хүтэлбэрилэгшэдтэ редакци хандаhан байна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ниитын эдеэ хоолой управлениин начальник В. Ц. Дамбаинhаа иимэ харюу абаабди:

«Хяагта хотын ниитын эдеэ хоол бэлдэдэг нэгэдэлэй 1-дэхи столово санитарна талаараа мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэнэгүй гэжэ «Нюдэ балай, шэхэ дүлии болоод...»—гэhэн «Будамшуу» соо дурсагдаhан баримтанууд зүб байгаа. Тиимэhээ олон хүн зониие эмхи гуримтайгаар, бүри hайнаар хангаха зорилго табигдаа. 1985 оной октябриин 25-hаа Хяагтын столовонуудай трестын 1-дэхи столоводо үглөөгүүр, үдын хоолой үедэ эндэ пивэ худалдагдахаяа болёо. Трестынгээ мэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэриие хинан шалгалтые шангадхаха, ажалшадые хангалгые бүри hайжаруулха талаар тусхай хэмжээнүүдые абаха тухайнь Хяагтын столовонуудай трестын директор В. С. Патлинада заагдаа».

Мүн тиихэдэ арадай депутадуудай Хяагтын райсоведэй гүйсэдкомой гэр байрын-коммунальна ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник В. И. Малыгинhаа иимэ харюу ерээ:

«Статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд зүб байгаа гэжэ мэдээсэнэбди. Энэ статья «Дружба» гостиницын коллективтэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Айлшадай бууха таhалгые муугаар бэлдэhэнэйнь түлөө кастелянша В. И. Вайнерта шанга hануулга хэгдээ, тиихэдэ «Дружба» гостиницые даагша В. П. Гусенковада хинан шалгалтаа hулаpуулаа гэжэ заагдаа».

Иимэ харюу абаад, гостиницын байшангай заhабарилга дүүрээ юм гү, буфедынь hайнаар хүдэлдэг болоо юм гү мэдэхын аргагүй.

Тэрэшэлэн газетын редакциие hонирхуулhан зарим асуудалнуудые тайлбарилhан бэшэг Буряадай АССР-эй гэр байрын-коммунальна ажахын министрэй орлогшо В. К. Бадашкеевhээ абаабди:

«...Хяагта хотын «Дружба» гостиницын хүдэлмэрилэгшэдтэй энэ статья зүбшэн хэлсэгдээ, тэндэ хэлэгдэhэн баримтанууд зүб байгаа... Прачечнын хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха талаар тусхай хэмжээнүүд абтаа.

Мүнөө үедэ Хяагтын ремстройуправлениин хүсөөр тус гостиницада капитальна заhабарилга хэгдэжэ байна. Энэ заhабарилга 1986 оной III кварталда дүүрэхэ юм.

Хяагта хотодо ондоо гостиницын үгы хада, энэ заhабарилга шата шатаар үнгэргэгдэнэ».

1985 онойнгоо түсэбые июлиин 20-до бэелүүлhэн Захааминай районой Харацайн совхозой түрүү hаалишан Г. Н. Батуевае манай штатнабэшэ фотокорреспондент Н. Дригайсовэй фото-зураг дээрэ харанат. Галина Нанзатовна арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые августын 28-да дүүргээ юм. Тиимэhээ тэрэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбэй тоосоогоор энэ hаалишан амжалта түгэсөөр үнинhөө ажаллажа байнхай.

1980 оноо мал ажалда хүдэлжэ эхилhэн Галина Нанзатовна ажалша бэрхэ, ёhотой мэргэжэлтэн байhанаа гэршэлнэ. Район соогоо эгээл түрүүн ноябрь hара соо 3 000-най дабаа дабаhан алдартай. Жэлhээ жэлдэ hаалишан Г. Н. Батуева ажалдаа амжалта туйлан, малаа hайн хэрүүhатай байлгадаг юм. Райсоведэй депутат, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Г. Н. Батуева бүхы дүй дүршэлөө залуу hаалишадта дамжуулжа байдаг ёhотой hурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Нэгэдэхи класстай малшан гэhэн үнэмшэлгэ hаалишанда үнинэй барюулагданхай юм.

ҮНЭТЭЙ ТЭЖЭЭЛ

Түнхэнэй районой колхоз, совхозууд, предприятинууд болон эмхи зургаанууд ниитын адууhа малда модоной шэлбүүhэ жэл бүхэндэ бэлдэхэдэг байна. Энэ тэжээл ямар аша туhатайб?

Модоной шэлбүүhэн хадаа адууhа малда hайн шэмэтэй хоол болодог юм. Килограмм шэлбүүhэн соо 0,3 тэжээлэй единицэ шэмэ шүүhэн байдаг. Энээнhээ гадна витаминууд, хэрэгтэй элдэб микроэлементнүүд элбэг юм. Үбhэ тэжээл соо адууhа малда тон хэрэгтэй бүхы зүйлэй шэмэ шүүhэн байдаггүй. Малай тэжээлэй шанар тухай асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадагшье hаа, hайн шанартай тэжээл үшөөл үйлэдбэрилэгдэнэгүй. Иимэ шэмэтэ тэжээл хадаа нарhанай шэлбүүhэн болоно. Гадна шэлбүүhэнhээ эм дом абтадаг гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа. Тэрээн соо микроэлементнүүдhээ гадна С, Е, К, Р, А витаминууд бии. Тиимэhээ hолоомон болон силостэй холисо соо байдаггүй зүйлнүүд тэрээн соо олон гэжэ тэмдэглэхээр. Шэлбүүhэндэ элдэб үбшэнэй микробуудые үгы хэдэг зүйлнүүд бии гэжэ эрдэмтэд элирүүлhэн байна. Мал шэлбүүhэ тон дуратайгаар эдидэг. Тэжээл бэлэдхэдэг агрегадуудаар хэршэжэ, хатаажа үйлэдбэрилхэдэ, шэлбүүhэнэй зарим тон шухала зүйлнүүдынь үгы болошодог. Тиимэhээ тэрэниие тэрэ ёhоорнь малда үгэхэдэ, hураггүй аша туhатай бшуу.

Районой дүй дүршэлтэй хонишод 1985 оной ноябрь hараhаа ногоон шэлбүүhээр хонидоо хооллуулжа эхилэнхэй. Энэ тэжээл хадаа хурьгалха эхэ хонидтошье, түлэдэньшье тон туhатай бшуу. Район дотор бүхыдөө 170 000 центнер шэлбүүhэн бэлэдхэгдэхэ.

С. ИМЕСКЕНОВ,
Саянай совхозой ахамад зоотехник.

БЭЕЛҺЭН ХҮСЭЛ

Галина hуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхэ ехэл дуратай hэн. Теэд олон жэлнүүдэй туршада дайнай хүшэр хүндэ албанда ябажа, милитарис Японие бута сохилсожо бусаhан эсэгынь, эрэ хүнэй хэхэ хүндэ ажалые хэжэ, энэ үеые гаталhан эхынь бэе үлбэртэhэн, тиихэдэ hаял эхин hургуули дүүргэhэн дүү болодиоо саашань hургаха хэрэгтэй байhан юм. Ажаллаха, гэртэхиндээ туhалха гэжэ залуу басаган шиидээ hэн. Галя табан жэлэй туршада Бэшүүрэй совхоздо гол түлэб хамhабариин хүдэлмэринүүдтэ ябалсаа. Тэрэ үедэ олзоншье тэрэ тухай hэн даа. Ажалша шударга басаганай сэдьхэлынь хэдэг хүдэлмэреэрээ огто ханадаггүй байгаа.

1962 ондо Улаан-Үдын химлесхозой Бэшүүрэй үйлэдбэриин участогта тэрэ үедэ начальник байhан А. П. Белоногто «Ойдо хүдэлхэ ажалда абыт» гэhэн мэдүүлгэтэй Галина ороо hэн. Ойдо хүдэлхэ хүнүүдэй дуталдадагшье hаань, залуу гүлмэр басагые энэ хүндэ ажалда абахаяа ехээр маргаhан дээрэлээ иимэ хөөрэлдөөн болоhон юм:

— Ямар мэргэжэлтэйбта?

— Мэргэжэлгүйб. Теэд вздымщик болохо хүсэлтэйб.

— О-оо, эндэмнай эрэшүүл тухашардаг юм лэ. Хатуу зориг, бар хүсэн, уран дарханай бэлиг хэрэгтэй гээшэл. Үбэлдөө хамhабариин хүдэлмэридэ, зунай үедэ модоной дабирхай суглуулхаар ажалда орогты, — гэжэ начальник дурадхаба.

— Хамhабариин хүдэлмэриие hайн мэдэхэб. Нэмда ёhотой ажал хэрэгтэй. Найдалыетнай харюулхаар хүдэлхэ байхаб.

Тэрэ гэhээр 23 жэл үнгэрөө. Галина Андреевна Бурлакова энэ сагай туршада таналгардагүйгөөр нэгэл газартаа вздымщигээр хүдэлнэ. Энэ гэтгэхэн ажалай ута замда хэды олон бэрхэшээлнүүд дабаадаа гээшэб! Хэды ехэ зориг, эрмэлзэл, оролдолго хэрэгтэй байгааб! Нэгэ үгөөр тэрэнэй ажалые баатаршалга гээ hаа, дэгэд холуур дэмы хэлэгдээгүй байха гэжэ hанахаар.

Вздымщигэй мэргэжэл, тэрэнэй ажалай нюусые мэдэхэгүй хүн олон лэ байха ха даа. Тобшолоноор тайлбарилха, хөөрэхэ болоо hаа, иимэ. Вздымщик—нарhан модоной дабирхай суглуулдаг хүн. Нарhанай дабирхай промышленна хэдэн арбаад зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэдэ хэрэглэгдэдэг, тон шухала, «ойн субад» гэжэ суурда гараhан зүйл болоно. Ноябриин тэнгэр дабирхай абаха тухай газарнуудые тодорхойлхо хүдэлмэри эхилдэг. Нарhанай узууреэ үндэр модоной тойруулан баhал метрээ дээшэ үргэлөөр холтоhыень тусхай гар зэмсэгээр хуулдаг юм. Модоной холтоhон доро:хи дурhанда злаханшье хүрэжэ болохогүй. Тиигээд дабирхай газар руу гоожодог, модон гэмтэдэг. Вздымщигтэ 4,5—5 мянган модод гэхэ гү, али 70—75 гектар газар даалгагдадаг юм. Теэд участогынь гол түлэб бургааг шэрэнги, эгсэ орьёл хадын ташалангуудта үгтэдэг. Үбдэгhөө дээгүүр саhан соогуур 4 hара соо үдэр бүхэндэ махахаш. Апрель hара соо тэмдэглэhэн модонуудаа дахин эрьежэ, дабирхайнь урдахаар гунзэгыхэн зурлаануудые гаргажа, доронь дабирхайн сугларха амhарта шагталдаг. Тиигээд лэ май hарада тэрэ зурлаа тээшэ хоёр тээhээнь гүйхэншэг хоёр зурлаа татадаг. Иигэжэ зунай үе соо участогаа 17 дахин эрьехэ ёhотой. hоно, бэргооhондо нилээхэн тамалуулха ушарые дурдаhанай үлүү. Дабирхай суглуулха hарада хүнүүд хажуу тээhээ хабаадуулагдадаг. hүүлшын дабирхайе сентябрь hара соо вздымщик өөрөө суглуулжа тушаадаг.

Галина Андреевна аяар 23 жэлэй туршада иимэ ажалда хүдэлнэ. Тэрэ жэлэйнгээ түсэб саг үргэлжэ дүүргэдэг, мүн үлүүлэншье дүүргэдэг юм. Лесохимигүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ дүрбэ дахин түрүүлэн гаража, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн хүндэтэ тэмдэгүүдтэ тэрэ хүртэhэн байна. 1969 онhоо Г. А. Бурлакова «Коммунис ажалай ударник» гэhэн нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн хүдэлнэ. Гадна үнгэрhэн хоёр табан жэлэй дүнгүүдээр «Табан жэлэй ударник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байха юм.

1985 ондо бүхы ажалаа саг соонь эрхим шанартайгаар бүтээhэн байна. Галина Андреевна участогаа 17 дахин эрьехээр түсэблэhэн аад, үшөө дахин эрьежэ 4 400 килограмм дабирхай суглуулаа. Тиигэжэ түсэбөө сентябрь hара соо үлүүлэн дүүргээ.

Ажал хэрэгээрнь хүниие сэгнэдэг ууган ёho бии ааб даа. Ажалаараа алдаршаhан энэ эхэнэрэй энгэр сээжые «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ», «Шэн габьяата ажалай түлөө», «Ажалай ветеран» гэhэн медальнууд шэмэглэдэг.

Галина Андреевнатай уулзажа хөөрэлдэхэеэ амаралтын үдэр гэртэнь ошоходомни, баhа вздымщигээр хүдэлдэг Владимир Михайлович үбгэниинь газаагаа ехэл сулөөгүй түлеэ хахалжа байба. Гэртэ ороходомни, Галина Андреевна гэрэйнгээ ажал хэжэ ехэ сулөөгүй. Неделеэр ойдо гарадаг хоёр амаралтын лэ үдэр гэрэйнгээ ажал хэхэ болоно ха юм. Мэндээ мэдэлсээд, ажал хэрэгээрнь hонирхобоб:

— Үшөө нэгэ сезон хүдэлжэрхихэтнай гү? — гэбэб.

— Юун жэл гэжэ даа. Ерэхэ табан жэлдэ хүдэлхэ hанаатайлби. Түрэл партиингаа хараалhан зорилгонуудтай танилсаад байхадаа, гараа хабсараад hууха ямар hэшээн байхаб, — гэжэ тэрэмни тайлбарилба.

— Зүб даа, hайн хүсэлтэй байнат.

— Сэнхир хүхэ огторгоймнай сэбэр лэ байг, түсэбүүдээ дүүргэхэл байхабди, — гэжэ хэлэхэдэнь, hанаандаа хүрэжэл hэлаха, ажалша гэжэ батаар этигэжэ hуугааб.

Д. ТОГОШИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Бэшүүрэй районой Потанино тосхон.

Сошордомо дохёо

ХЭН ЭНДЭ ЗЭМЭТЭЙБ?

Манай «Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделенидэ зуугаад гаран хүдэлмэришэд түрэл партиингаа XXVII съездые ажалай амжалтатайгаар угтахаар эрмэлзэн хүдэлнэд. Үдэр богони боложо, саг хаанашье хүрэнэгүй гэжэ малшад ехэ тухашаранги. Иимэ шахардуу сагташье ямар нэгэн шухала хэрэгээр совхозой түб гү, али аймаг зургаанаар ябажа ерэхэ ушар малшадта али олон гаража байдаг гээшэ. Зүгөөр «Улаан-Үдэ — Хөөрхэ» гэhэн маршрудай автобус Хөөрхэ хүрэтэр ябахаяа болиhоор үнинэй. Шалтагынь — харгы муу! Улаан-Үдэhөө хүрэшэ Шэнэ-Хэжэнгэ hуурин хүрэтэр автобус ерээд лэ, тэндээ хоношоно ха юм. Шэнэ-Хэжэнгэ Хөөрхэ хоёрой хоорондохи зай 11 километр болодог. Энэ харгы үнэхөөрөө тиимэл hаа муу юм гү гэхэдэ, тиимэ бэшэл!..

Дүбылгэhэн тиигээд дээрэнь шорой адхажа жэгдэлhэн дунгинар жэгдэ харгы зурыдаг лэ! Эндэ хэн тушаалтанай гэмээр иимэ ойлгогдошогүй «гасалан» тохёолдошоо гээшэб? «Эндэ хэн зэмэтэйб?» гэhэн асуудалдамнай харюусаха эзыень «Буряад үнэн» газетэ олохо бээз гэжэ Хөөрхэ hууринай ажалшад найдалаа мэдүүлнэ.

Иихэдээ зониие хамагай түрүүн хангаха энэ хэрэгтэ яахадаа зүрилдэхэ болобоб?! Зоной талые харана гү, али үгы гү? Үшөө дахин—«Эндэ хэн зэмэтэйб?!»

Д. Доржогутабай — Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй депутат, Ч. Намсараев — 1941 онhоо партиин гэшүүн, Б. Цынгуев — районно Соведэй депутат, Ш. Цыбжитов — малшан, П. Архипов—республикын габьяата механизатор, Е. Бадмаева — Хөөрхын эхин hургуулиин директор, Н. Балданова — совхозой 1-дэхи отделениин партийна организациин секретарь болон бусад.

БУРЯАД ОРОН ТУХАЙ

...лищида УССР-эй габьяата багша Семен Семенович Бажин совет республиканууд зорюулагдаhан hонирхолтой конференцинүүдые эмхидхэдэг байна. Эндэ гаргагдадаг «Светофор» гэжэ ханын газетэдэ Буряад ороной, ниислэл хотын дурасхаалта газарнууд тухай фото-зурагууд тээмэндэ харуулагдаа hэн. Черновицкын 22-дохи hургуулида СССР-эй байгуулагдаhан үдэртэ зорюулагдаhан фестиваль үнгэргэгдэжэ, союзна олон республиканууд hургашадые танилсуулаа...

Тиихэдэ «Заря Буковины» гэжэ газетын номерой «Буряадай индустриальна түб» гэhэн статья соо автономито республикын энергетическэ ба түлишын гол түб болохо Гусиноозерск хото тухай тодорхойгоор бэшэгдээ hэн. Гусиноозерскын горнягууд жэл бүри гурба миллион тонноhоо үлүүтэй шулуун нүүрhэ малтан абадаг байна. Энэ түлишые ГРЭС хэрэглэнэ. ГРЭС-эй энергетическэ дүрбэн блогой хүсөөр 28 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэhэн. Энэ хотодо шэнэ hургуулинууд, магазинууд болон бусад барилганууд ходо ашаглагдаа. Гусиноозерскын ГРЭС-ые харуулhан фото-зураг энэ статьяе шэмэглэнэ... Иимэ материалнуудые Буковинада ажаhуугшад hонирхон уншадаг.

Л. ЗАСЛАВСКИЙ,
дайнай болон ажалай ветеран.
Украинын ССР-эй Черновцы хото.

ТУСХАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭНЭБДИ

Хэнэйшье мэдэhээр, багшанарай институдуудай физическэ хүмүүжүүлгын факультедүүд юрэнхы эрдэмэй дунда hургуулиин физкультурын багшанарые бэлдэн гаргадаг гэжэ ааб даа. Мүнөө үедэ эдэ факультедүүдтэ ороноймнай мэргэжэлтэдэй 55 процентнь бэлдэгдэнэ.

Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультет анхан тогтоhоор 25 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэнь. Энэ үе саг соо 1 085 дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлдэн гаргаhан байна. Тэдэнэр мүнөө республикынгаа, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Яхадай АССР-эй дунда hургуулинуудта, ДЮСШ болон элдэб спортивна организацинуудта амжалтатай хүдэлжэ байнхай. Физкультурын мэргэжэлтэдээр хангагдаhанаараа манай Буряад орон РСФСР соо түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг юм.

Манай факультедэй олон хүмүүжэмэлнүүд педагогикын ёhото мастернууд болонхой. Нэрлэн хэлэбэл, Н. В. Никифорова «Буряадай АССР-эй габьяата багша» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. «РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн зэргэдэ 10 хүн хүртэнхэй. (А. Жилин, Н. Доржиев, А. Попова, О. Аюрзанаева болон бусад), Физкультурна хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ габьяатай байhанайнь түлөө, дээдэ классай спортсменүүдые бэлдэн хүмүүжүүлhэнэйнь түлөө «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэдэ В. Н. Иванов, В. В. Баймеев, Д. Д. Бабудоржиев, В. Манхиров гэгшэд хүртөө.

Манай гурбан хүмүүжэмэлнүүдтэ — Б. В. Миромановта, Г. Б. Баймеевтэ, Ф. Н. Махутовта — «РСФСР-эй габьяата тренер» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Хорёод жэлэй туршада хүнгэн бэшэ багшын ажалда бэеэ зорюулhан О. Д. Афанасьева, Л. Б. Бальжинимаева гэгшэд мүнөөдэр хүрэтэр республикын hургуулинуудта амжалтатай хүдэлнэ. Эрхим дээдэ хэмжээндэ hуралсалаа үнгэргэхэhөө гадна, hургуулида физкультурын талаар хэгдэдэг бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, hонирхолтойгоор эмхидхэдэг байха юм. Эндэ ганса дээдэ классай мастернууд урган гарадаг бэшэ, харин физкультура, спортдо бүхы бэеэ үгэhэн тэрэниие тон hайнаар ойлгохо, мэдэхэ болоhон, энэ хэрэгэй ёhото мастернууд энэ hургуулиhаа далижан ошодог.

Манай факультет дүүргэгшэд физкультурна хүдэлөөнэй элдэб шатануудта амжалтатай хүдэлнэ, зариманиинь хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлэгдэнэ. Манай 15 хүмүүжэмэлнүүд мүнөө юрэнхы дунда эрдэмэй hургуулинуудта директорээр, партиин горкомуудай, райкомуудай аппарадуудта хорёод зон хүдэлнэ. Гадна манай факультет дүүргэhэн В. И. Будаев, В. Л. Суховеев гэгшэд партиин Хурамхаанай, Бэшүүрэй райкомуудта секретарьнараар хүдэлдэг юм.

Гэбэшье, юрэнхы дээрээ бэрагтай байдалтай байбашье, кадрнуудые бэлдэхэ ба хубаарилха талаар дутагдалнууд манда бии. Нэгэдэхеэр, абитуриентнүүд район бүхэнhөө нэгэ адляар ерэнэгүй. Хэрбээ Кабанскын, Загарайн, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Прибайкалиин районуудhаа залуушуулай олоороо ерэдэг hаань, Хяагтын, Яруунын, Сэлэнгын, Хэжэнгын районуудhаа абитуриентнүүд үсөөн ерэдэг байна. Ахын, Баунтын районуудhаа бүри үсөөн ерэдэг. hүүлэй 4—5 жэл соо студент боложо абтаха нэгэ hуурида 3—4 хүнэй ерэдэг, абитуриентнүүдэй дунда зэргын балл 1982 онhоо хойшо 4,0 балл болоо юм. Энэ хадаа hайн гээшэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, мүнөөдэрэй абитуриентнүүдтэ мэргэжэлээрэ hайн бэлдхэлтэй байхаhаа гадна, юрэнхы эрдэмээр үргэн мэдэсэтэй байха, ниитын хэрэгтэ эдэбхи ехэтэй байха эрилтэ табигдана гээшэ.

Гэхэтэй хамта факультет дүүргэгшэдэй бэлдхэлэй шанар, илангаяа мэргэжэлэйнгээ талаар хэр зэргэ шадабаритай болоhониинь шудалалга шухала асуудал. Манай факультет дүүргэгшэд энэ талаараа hүүлэй жэлнүүдтэ shала hайн үрэ дүнгүүдтэй. Жэшээнь, 1971 ондо дүүргэhэн 60 хүбүүд, басагадай арбан найманиинь лэ нэгэдэхи спортивна разрядтай, гансал П. Федотов боксоор спортын мастер гэhэн нэрэ зэргэтэй байгаа. Харин hүүлэй табан жэл соо жэл бүхэндэ 10-hаа 13 хүрэтэр спортын мастернуудые ба мастерта кандидадуудые бэлдэнэбди. Бэшэниинь булта 2-дохи разрядhаа доошоо буудаггүй. Байгша ондо дүүргэгшэд иимэнүүд спортивна дүнгүүдтэй байгаа гэбэл: 7—спортын мастер, 11—мастерта кандидат, 21—нэгэдэхи разрядтан.

Арбан нэгэдэхи табан жэл соо уласхоорондын классай спортын мастерай норматив О. Алексеев, Б. Будаев, спортын мастерайхиие К. Балдаев, Ф. Махутов, А. Цырендоржиев, Б. Цыренгармаев гэгшэд дүрэ буляалдалгын барилдалгаар дүүргээ. hур харбалгаар уласхоорондын классай спортын мастерай норматив Б. Цыбиков, С. Будожапова, Ц. Цыренжапов, Н. Бумбошкина, боксоор спортын мастерай норматив Г. Плюснин, А. Кондаков, Г. Оскорбин, санаар— В. Мироманов, Ю. Пантелеев гэгшэд дүүргээ. Мүнөө үедэ уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэhэн Т. Позднякова, А. Костецкий гэгшэд мүнөө hуража байнхай.

Мүнөө 230 студентнэр, үйлэдбэридэ хүдэлжэ байhан 300 хүн манай факультедтэ hуража байна. Тэдэнэй 50 процентhээ ехэнхинь Буряадай АССР-эй суглуулагдамал, «Буревестник» бүлгэмэй Бүхэроссин ба Түбэй соведүүдэй, ВЦСПС-эй, РСФСР-эй суглуулагдамал командануудай бүридэлдэ оролсодог юм.

Факультет ганса спортивна амжалтануудаараа суурхаад байдаггүй, мүн теоретическэ бэлэдхэлдэ, хүмүүжүүлгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулна. hүүлэй 10 жэл соо студентнэрэй hуралсалай үрэ дүнгүүд 97—98 процент болодог юм. Энэ хадаа олон жэлдэ батаар харуулагдадаг дүнгүүд болоно. «hайнаар» ба «эрхимээр» hурадаг студентнэрэй тоо жэлhээ жэлдэ олошорно. Үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ иимэ сэгнэлтэтэйгээр hурадаг студентнэрэй тоо 40 процент болоо hэн.

hүүлэй үедэ студентнэрэй педагогико, психологиин проблемэнүүдээр, hургуулиин ажабайдалаар урда урданайхиhаа үлүүгээр hонирходог болоhониинь hайшаалтай.

Студентнэрэйнгээ хүсөөр спортивна баазануудые баридагбди. Жэшээнь, Сурхайта нуурай эрьедэ, үзэсхэлэн байгаалиин дунда, hуралсалай-спортын лагерь баряабди. Тэндэ нэгэ доро 350 хүн амаржа, hуралсал-hорилгоёо үргэлжэлүүлжэ шадаха байна. Тэрэ спортивна комплексдо тойроод гүйхэ зүргэтэй, hайн хүрьhэн дээрэ жэгдэхэнээр ургаhан ногоотой футболой талмайтай, хүнгэн атлетикын секторнүүдтэй стадион бариганхай юм.

Эндэ 1980 ондо волейбол наададаг асфальтаар хушагдаhан стадион баригдажа дүүрээ бэлэй. Мүн баhа уhанда тамаржа, hэлюурдэжэ наададаг комплексдо 3 моторно катернууд, 30 гаран сэнгэн тамарха юрын онгосонууд бии.

Хоёр жэлэй саана факультедэй студентнэрэй хүсөөр санаар hолжорхо дуратайшуулай бааза Орешково посёлок шадар баригдажа дүүрээ hэн. 6 гектар газарта 3 томо гэр, харанхы сагта гэрэлтүүлэгдэдэг санын трасса, асфальтаар хушагдаhан волейболой стадион, теннисэй талмай, 900 метр утатай баhал асфальтаар хушагдаhан роликово санаар халтирха харгы гэхэ мэтэ түхеэрэгдээ.

hургуулитай холбоо барисаа үргэдхэхэ зорилготойгоор хэгдэhэн хэмжээ ябуулганууд физкультура заадаг багшанарай ажал хэрэг, тэрэнэй дүй дүршэл шэнжэлэн үзэхэ, туhатай зүбшэл үгэхэ, тобшолол гаргаха хэрэгтэ ехэ туhатай байдаг.

Эдэ бүгэдын юрэнхы дунда эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиин реформын үндэhэн дээрэ бэелүүлэгдэжэ байхада, hаяын сагта бидэнэй хэрэгэй улам бүри hайжархань, удхаараа баян болохонь лабтай.

Институт дүүргэгшэдэй мэргэжэлэй шанар дээшэлүүлхэ, hуралсалай ябасые hайжаруулха талаар кафедранууд (факультедтэмнай 3 кафедра), деканат болон ниитын бүхы эмхинүүд бэшэ бэшэшье олон ондоо хэмжээнүүдые абаа hэн. Функциональна диагностикын лаборатори, врачебнэ хиналта ба ЛФК, мүн хэрэгтэй боложо байдаг тусхай литератураар гүйсэд хангагдаhан методическа кабинет факультедтэмнай бии болгогдоо юм. Лабораториин дэргэдэ студентнэрэй научна кружогууд хүдэлдэг. Тэдэниие дүршэлтэй бэрхэ багшанар В. М. Цинкер, С. В. Калмыков, Г. Я. Галимов, В. А. Стрельников гэгшэд ябуулна.

hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтээ багшанар спортивно-хүмүүжүүлгын техническэ хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг. Жэшээнь, урид дүрэ зурагынь буулгажа абаад, hүүлдэнь алдуугаа яаралгүй hайса хаража абаха түхеэрэлгэнүүд, тренажёрнууд гэхэ мэтэ бии юм.

БАМ шадархи районуудай хүүгэдэй физкультурын хэшээлнүүдтээ хэр дадажа байhыень шэнжэлэн ойлгохо зорилготой научна бүлэг табан жэлэй саана байгуулагдаhан аад, мүнөө тэрэ түсэбөө амжалтатай дүүргэнхэй. Дээрэ хэлэгдэгшэ комплексно шэнжэлгэ хэлгэдэ гансал багшанар бэшэ, мүн студентнэр хабаадана.

Мүнөө үедэ факультедэй гурбан кафедрануудта эрдэмэй 7 кандидадууд ба доцентнүүд хүдэлнэ (С. В. Калмыков, Б. Д. Санданов, В. А. Стрельников, В. М. Цинкер, Г. Я. Галимов болон бусад). Гадна эндэ үнинэй дүршэлтэй бэрхэ багшанар — В. И. Бражник, З. К. Синяева, Д. Д. Коноваленко, В. Г. Мунгалов гэгшэд амжалтатай хүдэлдэг.

Факультет жэл бүри үргэдэжэ, эршэ хүсэ абажа байнхай. 1986 онhоо хойшо сэрэгэй эхин бэлдхэлэй дунда hургуулиин багшанарые hурган гаргадаг отделени факультедэй дэргэдэ бии болгогдохо юм. Тэрэ жэл бүхэндэ 50 хүниие hургадаг байха. Тиихэдээ 1990 ондо факультедтэмнай 500-гаад шахуу студентнэр hуража байха юм.

Эли бодо, тобоймо амжалтануудтай байгаашье hаа, заримнай дутуу дунданууд гаража байдаг ааб даа. Тиихэдэнь тэдэниие хамтын хүсөөр усадхажа, шалтагааниинь шэнжэлэн үзэhэнэйнгөө hүүлээр дахин дабтангүй шэнэ амжалтануудые тэгүүлхэ гэжэ оролдодогбди.

Б. САНДАНОВ,
Багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй декан, педагогическа эрдэмэй кандидат.

Спорт

«САГААН ТЭРГЭ» ЯБАДАЛАА ШАНГАДХАНА

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Сагаан тэргэ» гэжэ клубай шангай түлөө мүрысөөндэ долоон команда хабаадана.

Түрүүшын уулзалгада Улаан-Үдын гурбадахи hургуулиинхид Закаменск хотын 1-дэхи hургуулиин пионернүүдые 4,5:0,5 тоотойгоор шүүhэн аад, хоёрдохи уулзалгадаа ниислэл хотын 25-дахи hургуулиин командада 1,5:3,5 тоотойгоор илагдаа. Тэрэнэй hүүлээр Ивалгын, Мухар-Шэбэрэй hургуулинуудай командануудтай уулзахадаа, 4:1, 5:0 тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй түрүү hууриди гараха зорилготойгоо элирхэйлбэ.

Улаан-Үдэ хотын 14-дэхи hургуулиин бэлигтэй эдир шатаршад Октябрьска районой ба Ивалгын hургуулиин пионернүүдые 3:2 гэhэн тоотойгоор шүүгээ. Мухар-Шэбэрhээ ерэhэн шатаршадые 4:1 тоотойгоор илаба.

Хоёр үдэрэй дүнгүүдээр Советскэ районой 3-дахи hургуулиин эдир шатаршад абажа боломоор 20 очкоhоо 15-ые абажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ дабшана. Тиихэдэ Октябрьска районой шатаршад 12,5 очкотой. Арбан очкотой Железнодорожно районой 14-дэхи hургуулиинхид гурбадахи hууриди гаранхай.

Хубиин түрүү hууриин түлөө тэмсэлдэ 1-дэхи хюлгэ дээрэ Д. Хабитуев (Ивалга), С. Санжиев (Советскэ район) абажа боломоор 4 очкоhоо гурба-гурбан очкотойнууд түрүүлжэ ябана. 2-дохи хюлгэ дээрэ Д. Афанасьев (Железнодорожно район), В. Ильин (Советскэ район) 4-hөө 4-ые абанхай, эрмэлзэл түгэс наадана. 3-дахи хюлгэ дээрэ бүхы хүбүүдhээ hайнаар Оксана Сурикова (юуб гэхэдэ, Оксана хүбүүдэй хюлгэ дээрэ наадана) наадаа. 4-дэхи хюлгэ дээрэ Д. Соболев (Октябрьска район) 4-hөө 4-ые абанхай. Басагадай хюлгэ дээрэ О. Ламухина (Октябрьска район), В. Цыбикова (Советскэ район) гэгшэд уридлана.

Мүрысөөн үргэлжэлhөөр, шанга тулалдаанууд үшөөл хүлеэгдэнэ.

Л. ГАРМАЕВА,
«Сагаан тэргэ» гэжэ республиканска клубай президент.

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Гомель хотодо болобо.

Улаан-Үдын 7 дохи СПТУ-гай hурагша Виктор Банзаракцаев хоёрдохи hуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Январиин тэн багта Львов хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор hорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

Суулгын дунда hургуулиин hурагша Б. Батуев, Оронгын дунда hургуулиhаа Д. Цыретаров гэгшэд дүрбэдэхи hууринуудые эзэлээ.

БОКС. Эдиршүүлэй дунда «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Пензэ хотодо боложо байна. Улаан-Үдын 15-дахи СПТУ гай hурагша Э. Чимитов, 13-дахи СПТУ гай hурагша Б. Гармаев, индустриально-педагогическа техникумэй hурагша Б. Цыренов гэгшэд тус бүлгэмэй Буряадай областной соведэй нэрэ хүндые хамгаална.

hУР ХАРБАЛГА. Залуушуулай дунда «Труд» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Новочебоксарск хотодо болобо. Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, спортын мастер Надежда Попова М-2 упражнеэр харбахадаа, 2380 очко тудажа, табадахи hуури эзэлээ, иигэжэ тэрэ Россин соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаhан байха юм.

* * *

«Армениин кубогта» хүртэхын түлөө hур харбалгаар ехэ мүрысөөн Ереван хотодо үнгэргэгдэжэ, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Бадмацыренова (Шэтэ), Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Валентин Дарханов гэгшэд илалта туйлаба.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Кемеровскэ областиин Мыски хотодо дүүрэбэ. Манай республикын түлөөлэгшэд арбан команда соохоо зургаадахи hуурида гараhан байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент, спортын мастер Александр Деханов 90 килограммай шэгнүүртэ мүрысэхэдөө, дүн хамта 340 килограмм үргэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Гусиноозерско ГРЭС-эй хүдэлмэришэн, спортын мастерта кандидат Владимир Богданов дүрбэдэхи hуури эзэлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХОРИИН РАЙОНДО

Районой түб hууринда уужам, hаруул, жэлэй алишье сагта хүдэлгэгдэхэ дэлгүүрэй шэнэ байшан hүнигашадай захилаар барюулагдажа ашаглагдаба.

Нээгдэhэн үдэрынь хүн зон олоороо сугларжа, элдэб зүйлэй эдеэ хоол элбэг ехээр абаба.

Райпогой ба Хориин ОРС-ын хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй сагта энэ дулаан байратай дэлгүүрые хүсэн түгэс хэрэглэжэ, хүн зониие түрүүшын ээлжээнэй эдеэ хоолоор гүйсэд хангажа байха гэhэн зорилго урдаа табяад хүдэлжэ байна.

Хүршэ оршодог Хэжэнгын, Яруунын районуудhаа зон гахайн, хониной, үхэрэй мяха дэлгүүр дээрэ наймаалхаяа асарна.

Хори hууринай хүн зон мүнөө сагай эрилтэдэ харюусамаар дэлгүүртэй болоhондоо тон баяртай.

ШЭЛБҮҮhЭ БЭЛДЭНЭ

Хүрбын ой модоной оньhожоруулагдамал ажахын Хасууртайн участогай коллективэй гэшүүн Хасууртайн совхозой гүүртэ отара, фермэнүүдэй адууhа малда нарhанай шэлбүүhэ, мушэр бэлэдхэжэ үгэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэй хүсөөр 7 гаран тонно энэ шэмэтэй тэжээл ехэ хонидой отаранuудта hаяхан асарагдаа.

hайшаалтай энэ хэрэгтэ Александр Мартыновай хүтэлбэридэг бригадын гэшүүдэй оруулhан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

hОНИРХОЛТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Хориин нэгэдэхи дунда hургуулиин 8-дахи «г» классай hурагшадай урда географиин багша Владимир Михайлович Кучумов мүнөө үе шатада үзэл сурталай хүдэлмэриие эмхидхэн ябуулга тухай hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Хөөрэлдөөндэ хабаадаhан hурагшад А. Дамдинов, С. Шильникова, А. Дашинимаев, О. Сотников, бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсан, эрхим бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа.

Г. ОЧИРОВ.

БЭРХЭ ЖОЛООШОН

Валерий Ешеев Тээгдын дунда hургуули дүүргэhэнэйнгөө удаа жолоошон болохоор шиидэhэн байгаа. Тусхай курсада hуража, дурлаhан мэргэжэлээ олоо hэн. Тиин түрэл нютагтаа — Хүрбынгээ совхоздо жолоошоноор хүдэлжэ эхилhэн байна. Нүхэр В. Ешеев ажалдаа нилээд дүй дүршэлтэй болонхой юм. Хүдэлмэридөө оролдосотой hайнаар хандадаг, машина, техникэдээ нарин нягта, гамтай юм. Тэрэ ажахынгаа түрүү жолоошодой тоодо оронхой. Нэгэнтэ бэшэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө магтаал, hайшаалда тэрэ хүртэдэг.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

ТАСС АПН ХИЛЫН САНАhАА

ШЭНЭ ЭКСПОЗИЦИ БЭЛДЭНЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Тампере хотодохи В. И. Ленинэй музейдэ шэнэ экспозици бэлдэхэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. Энэ музейн байгуулагдаhаар 40 жэлэй ойн болохоёо байhантай дашарамдуулан, тэрэ эмхидхэгдэнэ.

Энэ баярта hайндэртэ эртээнhээ тон ехэ харюусалгатайгаар бэлдэжэ захалhан байгаабди гэжэ музейн директор П. Йокела ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Музейн байhан hэльбэн шэнэлэгдэжэ, тэрэнэй талмайе нилээд үргэдхэхэ арга олгоо. Москвадахи В. И. Ленинэй Түбэй музейн экспозициие шэнэдхэлгэдэ ехэ туhа хүргэhэн байна. Агуу Октябриин социалис революцида, тэрэнэй бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанарта зорюулагдаhан шэнэ зүйлнүүдтэй харагшад танилсаха аргатай болохо юм гэжэ П. Йокела тэмдэглэбэ.

Тампере хотодохи музей 1946 оной январиин 20-до нээгдээ hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо хүн зоной дура сэдьхэл ехээр татаhан байгаа. Гансал Финляндиин бэшэ, харин бусад оронуудай хүн зон эндэ орожо харана. Тэдэнэр дэлхэйн пролетариадай вождиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэhэ hууриие табигшын ажабайдал болон ажал ябуулгатай танилсана.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ХҮГЖЭЛТЫН ЗОРИЛГОНУУД

НЬЮ-ЙОРК. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые, гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые, харилсаа холбооё хүгжөөн бэхижүүлхэ гэhэн хүн түрэлтэнэй социально-экономическа хүгжэлтын зорилгонууд хадаа ООН-ой соносхоhон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлэй гол зорилгонууд болоно гэжэ худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын талаар ООН-ой конференци ((ЮНКТАД) тэмдэглээ. ООН-ой бүхы хүсэ шадал, нэрэ хүндэ оронуудай хоорондохи этигэл найдалые зайсуулан сараха, бүхы хүн түрэлтэнэй ашa туhада холбоо барисаа тогтоохо гэhэн зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ ёhотой гэжэ ЮНКТАД-ай хэблэлдэ мэдээсэгдэнэ.

Экономическа ба социальна ехэл таарамжагүй эрхэ байдалда Эб найрамдалай уласхоорондын жэл эхилбэ гэжэ ЮНКТАД тэмдэглэнэ. Хэрбээ хүгжэжэ байгаа оронуудай айхабтар ехэ үри шэрииин асуудалые шадаал hаа дары түргөөр шиидхээгүй hаа, уласхоорондын экономикын ургалта туйлаагүй hаа, 1980-дахи онууд «арга боломжонуудые алдаhан арбан жэл» болохо байна. Эгээл тиимэhээ Эб найрамдалай уласхоорондын жэлэй зорилгонуудые бэелүүлхые ЮНКТАД оролдоно.

УРМА БАЯРТАЙГААР УГТАБА

ВАРШАВА. Варшавын метро баригшад ажалай шэнэ жэлые урма баяртайгаар угтаба. 1985 оной түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргээд, 1500 шахуу хүнhөө бүридэдэг Варшавын метро барилгын коллектив шэнэ жэлдэ ажалай ехэ амжалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байhанаа элирхэйлэн харуулба. Хүдэлмэриингөө хэмжээе хоёр дахин үргэдхэжэ, 11 миллиардhаа дээшэ злотых мүнгэнэй барилга хэхэ гэhэн харюусалгатай зорилго тэдэнэй урда табигдана. Советскэ Союзай техническэ туhаламжаар баригдадаг Варшавын метро эгээл ехэ, хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байhан арадай Польшын шэнэ барилга болоно.

АРАДАЙ hАЙНДЭР

ПНОМПЕНЬ. Оронной ниислэл хотын үйлсэ гудамжанuудта, талмайнууд дээрэ улаан тугууд, транспарантнууд далбан намилзана. Национальна hэргэн хүгжэлтын долоодохи жэлэй ойе арадай Кампучи hайндэрлэжэ байна.

Геноцидай, орон доторхи экономическа ба социальна байгуулалтые hандаргалгын политика бэелүүлжэ байhан Пол Пот болон Иенг Сариин шуhата муухай засаг захиргаание Кампучиин патриодууд 1979 оной январь hарада унагаагаа hэн. Полподойхид дүрбэ хүрэхэгүй жэлэй хугасаа соо зонхилходоо, промышленна предприятинуудые, мастерскойнуудые, hургуулинуудые, больницануудые hандаргаhан, техническэ кадрнууд болон интеллигенциие үгы хэhэн байгаа.

Үнгэрhэн долоон жэлэй хугасаа соо Арадай-революционно партиин хүтэлбэри доро, Советскэ Союзай, Вьетнамай ба бусад социалис оронуудай аха дүүгэй туhаламжаар Кампучи оронойнгоо экономико, соёлые, элүүрые хамгаалгые, арадай гэгээрэлые hэргээн хүгжөөлгэдэ горитой ехэ амжалтануудые туйлаба. Промышленностьда 70 гаран предприяти hэльбэгдэhэн, шэнээр баригдаhан байгаа.

Барайгарай ургаса жэлhээ жэлдэ үргэдэнэ. hургуулинууд, институдууд, больницанууд хүдэлжэ эхилээ. Арадай засагай зурганууд байгуулагдаад, бэхижүүлэгдэжэ байна.

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани боложо, СЭВ-эй сессиин 41-дэхи (ээлжээтэ бэшэ) заседаниин дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, тэрээндэ хабаадаhан Польшын делегациин ажал ябуулгые hайшааба.

2000 он хүрэтэрхи үедэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программые бэелүүлгэдэ ПНР-эй хабаадалсалга Польшын ашa туhада харюусаха, ороной арадай ажахые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ арга олгохо байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Программые бэелүүлгэ үйлэдбэриин хүсые гол түлэб hэльбэн шэнэлхэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ элшэ хүсэ ба материал гаргашалгые хороохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанарыень hайжаруулха арга олгохо байна. Программые бэелүүлгэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хүсэ шадалые улам үргэдхэхэ арга олгохо байна.

1986 ондо Эб найрамдалай уласхоорондын жэлые үнгэргэлгэ эб найрамдалай, шахардуу шанга байдалые hуларуулгын, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын гол ёhонуудай үндэhөөр уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоолгын политика бэелүүлхэ арга олгоhон оршон байдал байгуулха байна гэжэ Политбюро тэмдэглээ.

КПА-гай 68 ЖЭЛЭЙ ОЙ

БУЭНОС-АЙРЕС. Латиин Америкэдэ түрүүшын марксистско-ленинскэ эмхиин — ороной Коммунис партиин байгуулагдаhаар 68 жэлэй ойе Аргентинын коммунистнууд эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна. Тэрэ Россида Агуу Октябриин социалис революциин илаhаар хэдэхэн hарын үнгэрhэн хойно —1918 оной январиин 6-да эмхидхэгдэн байгуулагдаhан байгаа. Аргентинын Компартиин (КПА) зэргэнүүдые үзэл сурталай ба эмхидхэлэй талаар бэхижүүлгэдэ тэрэнэй үндэhэ hууриие табигшад, хүтэлбэрилэгшэд, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад Викторио Кодовилья, Херонимо Арнедо Альварес, Родольфо Гиольди гэгшэд ехэ үүргэ дүүргэhэн байгаа. Бүхы түүхэ соогоо парти нюуса байдалда гү, али нюуса шахуу байдалда ажаллаха баатай болоhон юм. Зүгөөр юунэйшье болоо hаань, тэдэнэр ажал ябуулгаа эдэбхитэйгээр ябуулдаг байhаараа шалгардаг hэн.

КПА-гай 68 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Буэнос-Айреста болобо. Аргентинын Компартиин ЦК-гай Секретариадай ба Политическэ комиссиин гэшүүн Фернадо Надра тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ороной ажалшадай ангиин мэдэрэлые хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэhэн, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө арадай ниитын тэмсэлэй түрүү зэргэнүүдтэ жагсаhан Аргентинын коммунистнуудай баатаршалгата тэмсэлые тэмдэглэhэн байгаа.

СРВ-гэй МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ХАНОЙ. СРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ эндэ мэдүүлгэ хэбэ. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Чыонгсын (Спратли) аралнуудтал адли, Хоангсын (Парасельскэ) аралнууд Вьетнамай газар дайдын нангин, таhаршагүй хубинь болоно гэжэ СРВ-гэй МИД дахинаа мэдүүлнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ажал хэрэгээрээ, дүлэтэ үгөөрөө» — түрүү бэшэг. «Областной партийна конференциин делегадууд» — фото-мэдээсэл. «Үрэhэ хүрэнгын шанар ямар бэ, агроном?» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. Мал ажал — онсо шухала hалбари. «Гурбан мянгатанай фермэдэ» —Н. Ткачёвой корреспонденци. «Партын саана — түрүүлэгшэ» — А. Гармаевай репортаж.

Хоёрдохи хуудаhанда. Областной партийна конференциин делегат. «Ородой уран гартанай угтан» — П. Натаевай статья. Съездын урда тээхи трибуна. «Шэнэ түхеэрэлгэнүүд: проект ба барилга» — В. Королевой статья. Городой ажахы. «Үритэйшүүл» — Г. Шелкуновагай статья. «Гортопто түлеэн юундэ үгыб?»—А. Тарасовай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. Ородой түрүүшын революциин 80 жэлэй ойдо. «Революционернүүдэй зэргэдэ» — А. Бартановагай статья. Хилын саанаhаа

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Автомобильда дуратайшуулда зорюулагдаhан материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45—«Аяншалагшадай клуб». 10.45 — Мультфильм. 10.55—«Эб найрамдал ба залуушуул». 11.30 — «Пабло в опасности» — уран hайханай фильм. 12.50 — Шэнэ hонин. (12.25 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.25 — «Съезднүүдэй Кремлиин ордондо Шэнэ жэлэй ёлкын hайндэр». 17.00—«Энэ хангалтама эм домтосай» — телеочерк.

Улаан-Үдэ. 17.15 — Хориин районой ажахынууд тухай хөөрөөн.

Москва. 17.50 — «Джура»—охотник из Мин-Архара». 4-дэхи сери.

Улаан-Үдэ. 18.55 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.10 — Хоккейгээр нүхэд ёhоной уласхоорондын уулзалга. «Буффало-сейбрз» (США) — «Динамо» (Москва). 20.35 — «Манай ажабайдалай программа». 21.00 — «В горах Кавказа»—уран hайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—Фигурна hолжоролгоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. 23.25—«Свидание с вальсом»—фильм-концерт. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

14.50 — «Подранки»—уран hайханай фильм. 16.15—Шэнэ hонин. 17.15 — Гусли зэдэлнэ. 17.30 — Экологическа дневник.

Улаан-Үдэ. 17.50—Телефильм. 18.20 — «Фальшивый нимб»—телефильм.

Москва. 18.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 19.10 — Соносхолнууд. 19.20 — Локомотивна депогой хоорой 25 жэл. 20.00—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 20.15 — Мультфильмнүүд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 — «Мексиканец»—уран hайханай фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-00316. Заказ № 7. Индекс 04649.